Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 219 (7. 008) 1989 йил 25 сентябрь, душанба Баҳоси 3 тийин

ОРБИТАДАН ДАРАКЛАР

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 22 сентябрь. (ТАСС). Александр Викторенко билан Александр Серебров фазовий вахтасининг навбатдаги ҳафтаси ниҳоясига етмоқда.

Экипаж парвозининг ўтган икки куни программаси «Мир» комплекси ичидаги айрим системаларга одатдаги профилактика хизматини, астрофизикавий ва тиббий тадқиқотларни ўз ичига олди. Космонавтлар орбитал комплекс учиб ўтадиган йўлда ионлашувчи фазовий нурланишни ўлчаб кўриш мақсадида бир туркум тадқиқотларни ҳам бажардилар, Ер атмосферасида содир бўлаётган метеорология жараёнларини кузатдилар.

Атмосферадан ташқари астрономияга оид тадқиқотларнинг яна бир программасига мувофиқ ишлар бошланди. 21 сентябрь куни экипаж «Квант» модулига ўрнатилган «Глазар» телескопи ёрдамида спектрнинг ультрабинафша қисмида юлдузли осмоннинг дастлабки суратларини олди.

Бугун «Глазар» ультрабинафша телескопидан фойдаланиб ўтказиладиган астрофизика тадқиқотлари давом эттирилади.

Тиббий назорат натижаларига кўра, Александр Викторенко билан Александр Серебровнинг сиҳат-саломатлиги яхши.

Киши бошқараётган «Мир» комплексининг парвози нормал ўтмоқда.

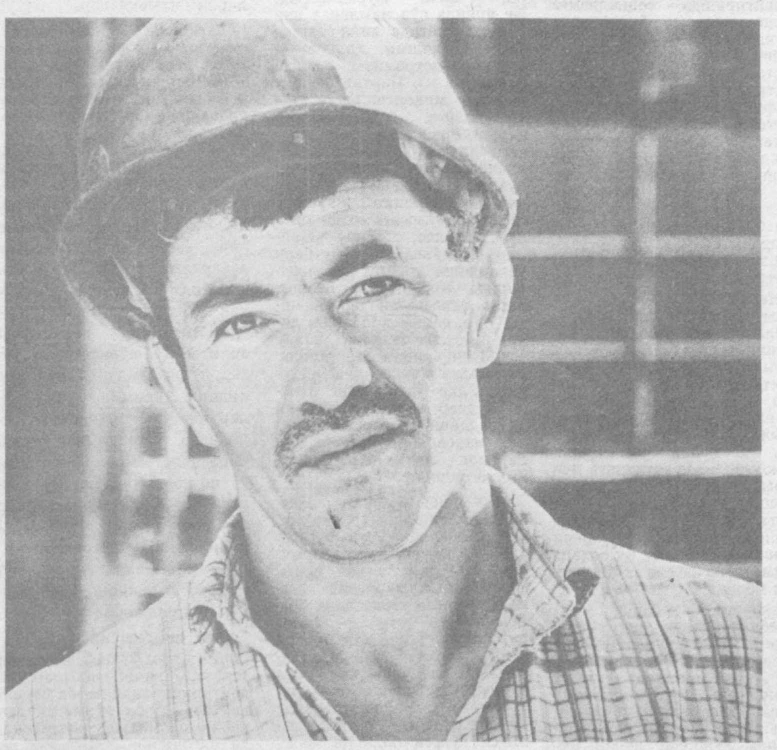

Мана, икки йил бўлдики, Совет Армияси сафида хизмат қилиб қайтгандан сўнг бетончи Маҳмуд Мирхўжаев 11-баланд иморатлар қуриш трестига қарашли махсус темир-бетон қурилишлари бошқармасида фидойилик кўрсатмоқда. Бу фидойилик энг аввало масъулиятни ҳис этишда, меҳнат интизомига қатъий амал қилишда намоён бўлмоқда.

Т. Каримов сурати.

КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарори

1989 йил 20 сентябрь

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачевнинг КПСС Марказий Комитетига ва СССР Прокуратурасига ёзган аризаси кўриб чиқилгани тўғрисида СССР Бош прокурорининг ахбороти ҳақида

1. Марказий Комитет Пленуми СССР Бош прокурори А. Я. Сухаревнинг КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачевнинг КПСС Марказий Комитетига ва СССР Прокуратурасига юборган аризаси кўриб чиқилганлиги тўғрисидаги ахборотини маълумот учун қабул қилади. Қонунга мувофиқ СССР Прокуратураси ўтказган текширув терговчилар Т. Х. Гдлян ва Н. В. Иванов Е. К. Лигачевга қарши айтган пораҳўрлик тўғрисидаги даъволар батамом асоссиз эканлигини кўрсатди. СССР Прокуратурасининг хулосасига кўра, гап бундай воқеанинг содир бўлмаганлиги ҳақида бормоқда.

2. Марказий Комитет Пленуми КПСС Москва шаҳар комитетига СССР Прокуратурасининг хулосаларига кўра Т. Х. Гдлян ва Н. В. Ивановнинг партиявий жавобгарлиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқишни топширади.

КПСС Марказий Комитети Пленумида

Пленум КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Е. К. Лигачевнинг терговчилар Т. Х. Гдлян билан Н. В. Ивановнинг уни пораҳўрликда айблаганлиги хусусида КПСС Марказий Комитетига ва СССР прокуратурасига топширган аризасини кўриб чиқиш натижалари ҳақида СССР бош прокурори А. Я. Сухаревнинг ахборотини тинглади.

СССР бош прокурори А. Я. Сухарев ахборотидан

КПСС Марказий Комитетининг Пленумига ўртоқ Е. К. Лигачев аризасини текшириш натижалари ҳақида ахборот берар эканман, деди у, дарҳол икки энг муҳим тафсилотни таъкидлаб ўтмоқчиман.

Биринчидан, терговчилар Гдлян ва Ивановнинг пораҳўрликка гўё ўртоқ Лигачевнинг дахлдорлиги хусусида шама қилинган ва таъкидлаб айтилган жуда кўп гаплари мутлақо асоссиздир.

Иккинчидан, Гдлян ва Иванов ўртоқлар тергов маданиятининг энг оддий нормаларини ва айби исботланмаган кишининг айбдор эмаслиги тўғрисидаги принципни қўпол бузибгина қолмай, шу билан бирга ўзлари тўқиб чиқарган хавфли уйдирмани тарқатаётганликларини яхши билар эдилар.

Терговнинг расмий ҳужжати — жиноят воқеаси йўқлиги сабабли ишни тўхтатиш ҳақида 1989 йил 4 сентябрда қабул қилинган қарорда ана шу хулосалар айтилган.

Бу хулосалар нимага асосланган? Бу саволга жавоб бериш учун бошқа бир саволни бериш керак. Лигачевнинг фамилияси қаердан ва нима учун пайдо бўлиб қолди? Терговнинг рад этиб бўлмайдиган далиллари асосида қуйидагилар аниқланди. Лигачевнинг фамилиясини қамоқда сақланаётган фақат бир айбланувчи — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг собиқ биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев жуда сирли, ҳозир эса равшан бўлиб қолган вазиятда тилга олган.

Усмонхўжаев ўтган йилнинг 19 октябрида қамоққа олинган. Гдлян группаси Ўзбекистондаги пораҳўрликка доир ишларни тергов қилишни чўзиб юборганлиги, ўнлаб айбланувчилар иши судга оширилгунига қадар йиллаб қамоқда сақланганлиги сабабли прокуратура раҳбарияти терговни тезлаштириш тўғрисида қарор қабул қилди, зеро, бирданига тўртта янги айбланувчи билан иш олиб бориш лозим эди.

Бунда Гдлян тергов группасининг касб билан боғлиқ савияси пастлиги эътиборга олинди. Савиянинг пастлиги Чурбанов ҳамда ички ишлар министрлиги идораларининг бошқа ходимлари иши юзасидан айблов фикрини тайёрлаш чоғида айниқса яққол кўзга ташланиб қолди.

Шу сабабли тергов қисмининг ходимлари ва четдан келиб ишлаётган 200 терговчидан ташқари, одатда амалда бўлгани каби СССР прокуратураси бош тергов бошқармасининг, бош ҳарбий прокуратурасининг энг тажрибали прокурор ходимлари ҳамда давлат хавфсизлиги комитетининг терговчилари жалб қилинди. Ўзбекистондаги пораҳўрликни текшириш 1983 йилда давлат хавфсизлиги комитетининг ташаббуси билан бошланган эди.

Усмонхўжаев ишини тергов қилиш ССР Иттифоқи прокуратураси бош тергов бошқармаси бошлиғининг ўринбосари ўртоқ В. А. Титов билан СССР давлат хавфсизлиги комитети тергов бўлимининг терговчиси ўртоқ В. А. Рацга топширилди. Биринчи сўроқ чоғида Усмонхўжаев пора олганини ва пора берганини умуман рад этди. Сўнгра ана шу икки терговчига, шунингдек, ўртоқ Гдляннинг бевосита бошлиғи, тергов қисмининг собиқ раҳбари Г. П. Каракозов ва Гдлян группасидаги терговчи С. В. Московцевага кимдан пора олганлигини айтган. Бу Усмонхўжаев қамоққа олингач, икки кундан кейин бўлган гап.

Умумий қоидага кўра жуда зарур бўлмаса якшанба кунлари тергов ишлари олиб борилмайди, 23 октябрь якшанба куни Гдлян ва Московцева ўртоқлар Усмонхўжаевнинг олдига борадилар ва уни сўроқ қиладилар, сўроқ протоколида, сўнгра эса бош прокурор номига ёзилган аризада партия ҳамда КПСС Марказий Комитети аппаратининг айрим раҳбарлари, прокуратуранинг баъзи раҳбарлари — жами 11 кишининг фамилияси пайдо бўлади. Шундан сўнг — 25 октябрдаги аризада биринчи марта ўртоқ Лигачевнинг фамилияси ҳам пайдо бўлади.

Шу билан бир вақтда Усмонхўжаев Бош прокурор сифатида менинг номимга яна бир ариза йўллайди. Унда «Ўзбекистондаги порага учиш ишлари юзасидан Гдлян билимдон киши бўлиб, ана шу ишнинг ҳамма нозик томонларини билади ва шу сабабли у, Усмонхўжаев бу ишни тергов қилишни фақат Гдлян, Иванов ва уларнинг бевосита бошлиғи Каракозовга топширишни сўрайди. У Каракозовга «мутлақо ишонишини ва бошқа ходимларга ҳеч қандай жиддий кўрсатма бермаслигини» ёзади.

Оз ҳам эмас, кўп ҳам эмас ана шуни талаб қилади.

Гдлян ва Московцева ўртоқлар Бош прокурор номига ёзилган аризани белгиланган тартибда рўйхатга олмай ва бу ҳақда Бош прокурорга айтмай яна Усмонхўжаевни сўроқ қилдилар ва гўё у ўртоқ Лигачевга 30 минг сўмдан икки марта пора бергани ҳақида кўрсатма олдилар, унда пора берилган жой, вақт, конкрет шароит айтилмаган.

Усмонхўжаев 26 октябрда ана шу терговчилар ҳамда сўроқ вақтида иштирок этган Бош прокурорнинг ўринбосари ўртоқ А. Д. Васильевга яна ўшандай кўрсатма беради, биринчи порани гўё 1984 йил июнида Тошкентда, ўртоқ Лигачев Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI Пленумида қатнашган пайтда, иккинчи марта эса ўша йили ноябрда, КПСС Марказий Комитетининг биносидаги иш кабинетида, республика ташкил этилганлигининг олтмиш йиллиги муносабати билан Москвага келган пайтда берганлигини, бу пуллар гўё «дипломат» портфелларида берилганлигини айтади.

Бироқ, 1 ноябрдаёқ қўйилган айбловнинг кенг доираси юзасидан Бош прокурорнинг ўринбосари Васильев ва Московцева овоз ёзиш воситаларидан фойдаланиб, Гдлян иштирокисиз ўтказган навбатдаги сўроқда Усмонхўжаев ўртоқ Лигачев хусусидаги кўрсатмаларидан бош тортади ва унга пул бермаганлигини айтади. Шундан кейинги эркин равишда ҳар қандай кўрсатма бериш имкони бўлган сўроқларда ҳам ана шу гапини тасдиқлайди.

Шундай қилиб, бу тахминий фикр беш кун давом этди.

Шу йил 8 мартда Усмонхўжаев тергов қамоқхонаси маъмурияти орқали СССР бош прокурори номига ариза йўллади, бу аризада у марказнинг бошқа ходимлари номига айб қўйилган кўрсатмаларидан ҳам воз кечишини маълум қилди.

Ана шу вазиятни, шунингдек Бош прокурор билан учрашиш ҳақидаги қаттиқ илтимосини ҳисобга олиб, 1989 йил 8 апрелда уни мен, ўринбосарим ўртоқ А. Д. Васильев ва прокурор ўртоқ И. К. Титов сўроқ қилдик.

Сўроқда Усмонхўжаев илгари у КПСС Марказий Комитетининг ходимлари Лигачев, Капитонов, Соломенцев ва бошқа баъзи шахсларнинг номини айтиб, уларга туҳмат қилганлигини билдирди.

17 майда тергов группасининг терговчиси Духанин, А. Д. Васильев ва И. К. Титов ўртоқлар иштирокида навбатдаги сўроқ пайтида Усмонхўжаев сохта кўрсатма бериш сабаблари тўғрисида гапириб: «Гдлян КПСС Марказий Комитетининг ходимларига, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг ходимларига пора берганлик ҳақида кўрсатма бериш юзасидан менга конкрет вазифа қўйди, улардан баъзиларининг, хусусан Соломенцев, Капитонов, Могильниченко, Бессарабов, Смирнов, Ишков, Теребилов ва баъзи бошқа кишиларнинг фамилияларини очиқ айтди», — деб изоҳ берди.

Дастлабки сўроқлар, уларнинг моҳияти ҳақида гапириб, бундай деди: «Каракозов менга кимдан пора олганлигимни ва кимларга пора берганлигимни айтишни тавсия қилди, шундай қилсам, менга 8 йилдан ортиқ бермаслигини, сўнгра эса мен уларнинг ёрдамида, эҳтимол, авф этилишим мумкинлигини айтди. Улар менга пора берган кишилар сифатида Орлов, Худойбердиев фамилияларини айтишди. Бундай фактлар ҳеч қачон бўлмаган, мазкур одамлардан мен пора олган эмасман. Буларнинг ҳаммаси ёлғон.

Ўшанда менга ўзимни яхши тутмаганим учун фарзандларингизни ҳам тергов қиламиз деб, айтишди. Ўша гапни ҳозир батафсил эслай олмайман, лекин у менга жуда қаттиқ таъсир қилди. Ўзим учун ҳам, оилам учун ҳам даҳшатга тушдим».

Усмонхўжаев ўз кўрсатмаларини давом эттириб бундай деди:

«Камерага мутлақо тушкун ҳолатда қайтдим. У ерда мен билан бирга бир йигит бор эди. Ўша йигит менга терговчилар юзма-юз қилишади, «калтаклашади», шу сабабли қандайдир миқдорда пора олганликни эътироф этиш яхшироқ, деб гапира бошлади. Шу заҳоти Осетровнинг аҳволи оғирлигини мисол қилиб келтирди. Осетров қайсарлик қилиб айбини бўйнига олмаганлиги учун ўзига ўзи тоқат қилиб бўлмайдиган шароит яратган эмиш. Мен нима қиларимни билмай қолдим, иккиландим. Нимани тан олишим кераклигини тушунмас эдим. Охири айбни бўйнимга олиб ариза ёзишим керак деган хулосага келдим».

Шундан кейин Усмонхўжаев бундай кўрсатма берди: «Мени Гдлян қабул қилди. Икки соатдан кўпроқ вақт ичида менга аниқ мақсадни кўзлаб руҳий тазйиқ қилишди. Терговда ўзини икки хил тутиш — жим туриш ва тан олиш мумкинлигини тушунтиришди. Агар мен гапирмасам, бу билан терговчиларнинг ишини енгиллаштираман холос. улар эркин ҳаракат қилишади ва мен тасаввур этмайдиган миқдорда порани аниқлашади. «Агар хоҳласам, — деди Гдлян, — сен 7 миллион сўм пора олган бўласан, хоҳласам 5 миллион сўм олган бўласан». Ҳозир шуни айтаманки, Гдлян билан Ивановга зарур бўлгани учун мен Лигачев ва бошқа кўп кишиларга туҳмат қилдим. Тергов давомида «юқорига» пора бериш кўрсатмасидан воз кечишга кўп марта уриниб кўрдим, бу ҳақда Ивановга очиғини айтдим. Иванов «юқори»дан воз кечмасликка кўндиришга уринди. У «юқори» мени қутқаришини, мен учун «шамсия» бўлишини ва ўша гапда қаттиқ туришим кераклигини айтди. Агар «юқори» томон бўлмаганда, менинг масалам аллақачон ҳал қилинган бўлур эди».

СССР прокуратураси Усмонхўжаев кўрсатмасини текшириш ва уларга холис баҳо бериш учун ўртоқ Е. К. Лигачевни сўроқ қилди. Е. К. Лигачев ҳақиқатан ҳам 1984 йил июнь ойида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми ишида қатнашганлигини, Пленумда партия турмуши нормаларини, социалистик қонунчиликни қўпол равишда бузишни, республикада кенг тарқалган пораҳўрлик ва суиистеъмолларни таг-томири билан тугатиш тўғрисида нутқ сўзлаганлигини айтди. Чиндан ҳам Усмонхўжаев кейинчалик Москвага келди ва КПСС Марказий Комитетида бўлди. Усмонхўжаевнинг унга пул берганлиги ҳақидаги гапларини Лигачев очиқдан-очиқ туҳмат ва бўҳтон деб баҳолади, чунки ҳақиқатан ҳеч қачон бундай бўлмаганлигини, у ҳамиша совға-саломлар, ҳатто эсдалик буюмларига ҳам қарши бўлганлигини, ўзининг соф ва ҳалоллиги хусусида ҳеч қачон ва ҳеч кимда шубҳа туғилишига заррача баҳонага ҳам йўл қўймаганлигини айтди.

Шу иш юзасидан сўроқ қилинган гувоҳ — хавфсизлик учун жавоб берадиган ва 1984 йил июнида ўртоқ Лигачев билан Ўзбекистонга командировкага борган собиқ соқчилик ходими Малишев командировка вақтида Лигачев қўлида ҳеч қандай «дипломат» бўлмаганлигини тушунтирди. Ўртоқ Лигачевга бундай «дипломат» топширишнинг ҳар қандай имкониятини қатъий рад этди.

Ана шу командировкада ўртоқ Лигачевга ҳамроҳлик қилган гувоҳлар Легостаев, Таранов ўртоқ Лигачев бошқа шахслар йўқ пайтда республика раҳбарлари билан ҳеч қандай расмий алоқа, учрашув ва суҳбатда бўлмаганлигини, совға-салом ва эсдалик буюмлари олмаганлигини айтдилар. Ана шу гувоҳлар, шунингдек гувоҳ Михайлов Усмонхўжаев ва бошқа шахслар Москвада ўртоқ Лигачевга ҳеч нарса совға қилмаганлигини айтдилар.

Шундай қилиб терговнинг дастлабки босқичида Усмонхўжаевдан олинган маълумотлар сохта эди, ўртоқ Лигачевга туҳмат қилинганлиги аниқланди, шу муносабат билан ана шу қисм билан боғлиқ жиноий иш жиноят воқеаси йўқлиги сабабли тўхтатилди.

Сизларга маълумки, прокуратура КПСС Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг собиқ сектор мудири, кейинчалик Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари бўлиб ишлаган Смирновга нисбатан қўзғатилган ишни ҳам тўхтатди.

(Давоми 2-бетда).

ПОЙТАХТНИНГ БИР КУНИ

Ҳамкорлик самараси

⊙ **«ТЕХНОЛОГ» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида оз куч сарфлаб топшириқни қисқа муддатда адо этишда конструкторлар бригадаси намуна кўрсатмоқда.** Буни «Чирчиксельмаш» заводи мутахассислари билан ҳамкорлик мисолида ҳам кўриш мумкин.

Заводда янги универсал культиваторлар ишлаб чиқариш цехини комплекс жиҳозлаш лойиҳасини тайёрлашга киришилган эди. Ана шу ижодий жараёнда янги иш методи ўзини тўла оқлади. «Технолог» бирлашмаси конструкторлари мазкур лойиҳани оз куч сарфлаб қисқа вақт ичида буюртмачиларга етказиб бердилар. Бу эса маҳсулот ишлаб чиқаришни белгиланганидан 5 ой илгари йўлга қўйиш имконини берди.

Кўпчиликка манзур бўлади

⊙ **ЮНУСОБОД массивининг «СБ-2» микрорайони кўкка бўй чўзмоқда.** Бу ердаги бунёдкорлик ишларини Тошкент територриал қурилиш бирлашмасига қарашли 12-қурилиш трестининг 49-қурилиш бошқармаси ва бошқа қурилиш коллективлари олиб боришаяпти.

Қурувчилар айни кунларда 260 квартирали турар жой биносини тезкорлик билан қуришаяпти. Ҳозир шу бинонинг битказилган 180 квартирасида ҳовли тўйлари ўтказилди. Ҳадемай яна 80 квартирага ҳам ҳамшаҳарларимиз кўчиб киришади. Бу ерда пардозлаш ишлари ниҳоясига етказилмоқда. Уни Пардозлаш трестининг 26-пардозлаш ишлари бошқармаси сайқалчилари бажаришаяпти. Қурилаётган янги турар жой биносининг олдинги уйлардан фарқи шундаки, унинг айвони, ошхонаси ва коридорлари кенг ва ёруғ. Шунингдек ойнаванд айвонлар ҳам хонадон соҳибларига жуда манзур бўлади.

Қардош республикаларга

⊙ **ТОШКЕНТ ёғочни қайта ишлаш комбинатининг ишга туширилганига ўттиз олти йил бўлди. Ўтган давр мобайнида бу ерда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ортди.** Янги техника воситалари қўлланилиб, ишлаб чиқаришнинг ички резервларидан унумли фойдаланилди.

Комбинатда эшик, дераза, пол тахталари каби қурилиш учун зарур бўлган бинокорлик буюмлари ишлаб чиқарилади. Бу буюмлар нафақат республикамиздаги қурилиш ташкилотларига, шунингдек қўшни республикаларга — жумладан РСФСРнинг ноқоратупроқ зоналари ва Арманистондаги зилзиладан зарар кўрган шаҳарларга ҳам юборилмоқда. Коллектив бу борада ойлик планни ошириб бажарди. Комбинатда иқтисод ва тежамкорлик масалаларига катта эътибор берилаяпти. Чунончи, электр энергиясини тежаш борасида яхши натижаларга эришилди. Шу йил бошидан бери 180 кубометр ёғоч материаллари тежаб қолинди.

Ҳамма қулайлик яратилади

⊙ **8-ТАЖРИБА ремонт заводи уч қаватли янги ишлаб чиқариш биносида иш бошлади.** Шунингдек бу ерда ёрдамчи хўжалик бўлими учун қўшимча хоналар қурилиши ҳам ниҳоясига етай деб қолди.

Бундан ташқари корхона территориясида яна бир кўп қаватли бино қад кўтара бошлади. Унда инженерлик-лаборатория қисмлари жойлашади. Ушбу корпус саккиз қаватдан иборат бўлиб барча қулайликлар кўзда тутилган.

Бунёдкорлик ишларини Тошкент территориал қурилиш бирлашмасига қарашли 6-қурилиш трестининг 127-механизациялашган кўчма колоннаси бунёдкорлари олиб боришмоқда.

Келин-куёвларга тўёна

⊙ **ТОШКЕНТДАГИ бадиий буюмлар фабрикаси келин-куёвлар учун яхши тўёна ҳозирлашди.** Гулдор сўзаналар, миллий услубда тикилган дастурхонлар, ёстиқ жилдлар, чойшаблар шулар жумласидандир. Йил бошидан бери корхона чеварлари пландаги 40 та ўрнига 54 та янги маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштирдилар.

Атроф-муҳитни ўйлаб

⊙ **В. И. ЛЕНИН номли Тошкент Давлат дорилфунунининг география факультети қошида умумий экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш кафедраси иш бошлади.**

Эндиликда республикамиздаги табиий муҳитни муҳофаза қилиш масалалари жиддий тус олганлиги учун ҳам экология асослари фанини барча факультетларда ўқитишга қарор қилинди.

Д. ЗОКИРОВА.

«Излаш» иш бошлади

⊙ **УЛУҒ Ватан уруши бошланган пайтда Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтидан ҳам талабалар биринчилардан бўлиб фронтга жўнаб кетишган эди.** Жон олиб, жон берилган ўша оловли жангларда бу жасур йигитларнинг аксарияти мардларча ҳалок бўлди.

Институт комсомол комитети ҳузурида тузилган «Излаш» группаси марҳум жангчилар тўғрисида ҳужжатлар ва бошқа маълумотлар тўплашга киришди. Қаҳрамонларнинг номлари аниқланиб, олий ўқув юртидаги мемориал тахтага ёзиб қўйилади. Бу хайрли ишга ветеран ўқитувчи И. Евтеев бош-қош бўлаяпти.

С. ОДИЛОВА.

«Қутлуғ қон» 50 ёшда

⊙ **АТОҚЛИ ўзбек совет ёзувчиси Ойбекнинг «Қутлуғ қон» романи яратилганига 50 йил тўлиши муносабати билан Ойбек уй-музейида давра суҳбати ўтказилди.** Айни пайтда А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтида ўтаётган регионал илмий назарий кенгаш доирасидаги бу амалий тадбирда етакчи олимлар, адабиётшунослар асарнинг яратилиш тарихи, оламшумул аҳамияти ҳақида гапирдилар.

— Шу кунларда Ойбек билан боғлиқ қадамжоларда ўлмас асарга бағишлаб тантаналар ташкил этилмоқда, — деди Ойбек уй-музейи директори Ў. Ёрмуҳамедов.

— Шаҳардаги корхона ва муассасаларнинг коллективлари адиб шогирдлари, дўстлари ва оила аъзолари билан учрашмоқдалар. Музейда эса «Қутлуғ қон» юбилейига бағишлаб кўргазма очдик.

С. ШОДИЕВ.

«Янги шеър оқшоми»да

⊙ **Ҳ. ОЛИМЖОН номидаги Адабиётчилар уйида «Янги шеър оқшоми» кечаси ўтказилди.** Кечада шоир ва шоиралардан Чори Аваз, Йўлдош Эшбек, Азим Суюн, Севара Вафоева, Муҳтарама Улуғова ўзларининг янги шеърларидан ўқиб бердилар. Кечани Ўзбекистон ССР халқ шоири Эркин Воҳидов олиб борди.

О. ЮСУПОВ.

Қўлни куйдиради

Студентлар шаҳарчасидаги 31-озиқ-овқат магазинига қарашли оби нон цехи ишга тушди. Бу ерда бир кунда 2,5 мингта қўлни куйдирадиган иссиқ нон ёпилади. Ўн кишидан иборат нонвойлар бригадаси хўжалик ҳисобида меҳнат қилаяпти. Шу ерда чой ичиб, иссиқ нон ва шарқ қандолатларини тановул қилиш мумкин.

СУРАТДА: иссиқ тандир нони савдоси.

М. Нуриддинов сурати.

КПСС Марказий Комитети Пленумида

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ана шу терговчиларнинг марказий, партия идоралари ва бошқа идораларнинг бўлак раҳбарлари хусусида бир неча бор ошкора айтган гаплар ҳам тергов йўли билан амалда текшириб бўлинди.

Ўртоқлар, терговнинг узил-кесил қарори чиқмасдан бу ҳақда гапиришни истамас эдим. Лекин бутун масъулиятни бўйнимга олиб, текширишга, процессуал ҳужжатларга асосланиб шуни аниқ айтаманки, ана шу ходимларга нисбатан кўрсатмалар ҳам ана шундай қўрқитиш, дўқ-пўписа қилиш, очиғини айтганда сохталаштириш йўли билан олинган.

Гдлян бошчилик қилаётган тергов группасида қонунчилик бузилгани ҳақида жуда кўп сигналлар тушганлиги муносабати билан жиноий иш қўзғатилди ва тергов олиб борилмоқда. Конкрет мансабдор шахсларнинг масъулияти билан боғлиқ масалалар ҳам текширилади. Бу ҳақда КПСС Марказий Комитети, ССР Иттифоқи Олий Советига, халқ депутатлари съезди тузган махсус комиссияга ахборот берилади.

Нима учун жиноий иш қўзғатилди? Ўртоқлар, бу ерда эшитганингиздан ташқари прокуратурага фақат қамоққа олинганлар ва суд томонидан ҳукм чиқарилганлардан, уларнинг қариндош-уруғларидангина эмас, мансабдор шахслардан, уруш ва меҳнат ветеранларидан, халқ депутатларидан қонун номи билан қилинган таҳқирлашларни фош этувчи конкрет фактлар ёзилган юзлаб хатлар ва аризалар келди. Одамлар қонунга хилоф равишда қамоққа олинганлар ва таъқиб этилаётганлар ҳақида, шахсий мулкни ғайри қонуний тортиб олиш, гражданларнинг меҳнат ҳуқуқларини ва бошқа ҳуқуқларини бузиш тўғрисида хабар қилдилар ва ҳали ҳам хабар қилмоқдалар.

Буларнинг ҳаммасини пухта текшириш лозим. Бир терговнинг нозик жиҳатларини ва йўл қўйилган хатоларини фақат процессуал нормаларга қатъий риоя қилган ҳолда тергов олиб бориш йўли билангина батафсил аниқлаш мумкинлиги ҳаммага равшан бўлиши керак.

Бу терговни СССР прокуратурасининг ҳалол, тажрибали ва малакали ходимлари процессуал нормаларнинг қатъий доирасида олиб бораётганлигига ишонтиришим мумкин.

Ҳозирнинг ўзидаёқ ўтакетган ўзбошимчалик фактлари аниқланди: ўнлаб айбсиз гражданлар қонунга хилоф равишда ушлаб турилган ва қамоққа олинган, улар бир неча кундан тортиб 9 ойгача қамоқда ушлаб турилган. Оилавий қамоққа олишлар, қарияларни, кўп болали оналарни қамоққа олишлар оммавий тус олган. Бу тадбирлардан сўроқ қилинувчиларни тергов учун керакли кўрсатма беришга мажбур қилиш учун ғайриқонуний усул сифатида фойдаланилган.

Хусусан, 12 боланинг онаси Нора Саидова, унинг эри ва икки ўғли қамоққа олинган. Улар қамоққа олинганлиги ҳақида ҳатто озодликда қолган болалари ва бошқа қариндошларига хабар ҳам қилинмаган.

6 боланинг отаси ҳайдовчи Шомурод Муҳсимов асоссиз равишда 5 ой 20 кун қамоқда сақланган.

Қамоққа олинганларга нисбатан куч ишлатиш, қадр-қимматини таҳқирлаш, қариндошлари ва яқинларидан ўч олиш билан қўрқитиш ҳақида кўрсатмалар келмоқда. Буларнинг ҳаммаси текширилади ва қайта-қайта текширилади.

Мен яна шуни ҳам айтмоқчиманки, ана шу бригада, ана шу терговчилар томонидан шубҳали йўл билан жиноий жавобгарликдан озод қилинган одамлар ҳам, бундай одамлар эса оз эмас, улар ҳам терговнинг ҳаракатлари аввал бошданоқ масъул ходимларнинг, шу жумладан КПСС Марказий Комитети аппаратидаги масъул ходимларнинг порахўрлиги ҳақида кўрсатма олишга қаратилганлигини гапирмоқдалар. Бунинг оқибатида одамлар терговчи айтиб турган гапларга асосланиб, сохта аризалар ёзганлар, берилмаган пораларнинг миқдорини, бу пора берилган вақт ва жойни терговчилар нима деса, худди шуни ёзаверганлар... айтишим мумкинки, айбланувчининг ўз айбини исботлаш мажбурияти тўғрисидаги янги назария ана шу бебошликка хизмат қилдирилган. Бу назариянинг моҳияти нимада? Сўроқ қилинувчи «юқоридагиларга» туҳмат қилади, сўнгра эса, пора бериш учун катта пул манбаи борлигини асослаш мақсадида «қуйи турувчиларга» ўз қўл остидагиларга туҳмат қилиниб, улардан пора олганман, дейилади. Дўқ-пўписа ва қўрқитиш натижасида ўзларига ҳам, бошқаларга ҳам гўё жиноий йўл билан топилган бойликларни сақлаётгани ҳақида туҳмат қилишади. Амалда эса терговчиларга баъзан ўз жамғармаларини ёки таниш-билишларидан тилхат бериб олган пулларни топширадилар. Биз ана шундай кўрсатмаларни ҳам, шунингдек нотариус тасдиқлаган ҳужжатларни ҳам олдик. Масалан, гражданлар Алимов, Полвонниёзов, Бешжонов кўп танишларидан 500 минг сўмдан кўпроқ пул тўплаб, «қутулиш» учун терговчиларга бердилар. Ҳа, ўртоқлар, ҳақиқатан мен ҳам ўйланиб қолдим. 500 минг сўм тўплаб кўрингчи, бу осон иш эмас. Ҳолбуки шунча пулни тўплаш мумкин экан. Жуда кўп, юзлаб гувоҳларнинг кўрсатмалари буни тасдиқламоқда. Улар ўзлари ҳам пул берганлар, бошқалардан ҳам тўплаганлар. Ана шундай пул тўплanганлиги ҳужжатлар билан тасдиқланмоқда. Айбланувчилар тергов вақтида берган кўрсатмаларидан қайтмасликлари учун гувоҳлар ва айбланувчиларга суд олдидан қўпол тазйиқ ўтказиш, уларни гапидан қайтмасликка кўндириш ва ваъдалар қилиш фактлари аниқланмоқда. Ўртоқлар, ана шу сигналларда ҳам, порахўрлик тўғрисидаги иш юзасидан қамоққа олинганларнинг аризаларида ҳам ҳақиқатдан узоқ гаплар, ўзини оқлашга уриниш, қонуний жавобгарликдан қутулиб қолишга интилиш бўлиши мумкинлигини тушунамиз. Шубҳасиз, биз буларни тасаввур қиламиз. Суд ва прокуратура практикасида бундай уринишларга тез-тез дуч келинади.

Прокуратура раҳбарлари, унинг терговчилари ва прокурорлари порага учиш тўғрисидаги ишнинг жуда катта аҳамиятини тушунадилар. Прокуратура ва давлат хавфсизлиги идоралари пировард натижада жиноятчилардан ҳақиқатан ҳам миллионлаб сўм пулни тортиб олдилар. Терговни келгуси ойнинг охиригача тугаллаш учун, порахўрликда айбдор бўлган барча кишилар тегишли жазосини олиши учун биз ҳамма ишни қиламиз. Очиғини айтаман, Гдлян билан Иванов ўз гаплари ва ғайриқонуний ишлари билан терговга нисбатан қўшимча қийинчиликлар ва шубҳалар туғдирганига қарамай, биз бу ишни қатъий амалга оширамиз. Аммо биз шубҳали бўлиб туюлса ҳам, бирорта хабарни, аризани, бирорта шикоятни эътиборсиз қолдирмаслигимиз керак. Чунки гап одамларнинг тақдири, уларнинг эркинлиги, шани тўғрисида бормоқда. Агар шубҳалар асоссиз бўлса, одамларни бундай шубҳадан қутқаришимиз керак, айбдорларни жазолашимиз, конституцион ҳуқуқларини ҳимоя қилишни сўраб мурожаат қилган гражданларга батафсил жавоб қайтаришимиз лозим. Қонуннинг талаби ана шундай, ҳуқуқий давлатни барпо этиш шароитида эса қонунга айниқса қатъий риоя этиш лозим. Шу муносабат билан Гдлян тергов группасида йўл қўйилган хатолар юзасидан ўтказилаётган текширишни тўхтатиш ёки унга бутунлай чек қўйиш тўғрисидаги маслаҳатлар, ҳатто прокуратура раҳбарлари олдига қўйилаётган талаблар ҳайратга солади.

Биз ана шундай англашилмовчилик йўлига ўтишимиз учун асосли фактлар ҳам, қонун йўл-йўриқлари ҳам йўқ. Аксинча, одамлар ҳақиқат ва адолатни тезроқ аниқлашни, одил судлов органлари қабул қиладиган барча материаллар ва ҳукмларни эълон этишни талаб қилмоқдалар. Ана шу масалаларнинг барчаси юзасидан ҳозир Гдлян ва Иванов ўртоқлар тутган позиция тўғрисида ҳам гапирмай ўтолмайман, ўртоқлар. Уларнинг оммавий ахборот воситаларида босилган мақолаларидан, кўп сонли митингларда айтган гапларидан сизлар кўп нарсани биласизлар. Тўғрисини айтаман, бу позиция прокуратура ходимларида таҳайюр туғдирибгина қолмай, ғазабни ҳам қўзғатмоқда. ССР Иттифоқи прокуратурасида яқинда бўлиб ўтган очиқ партия йиғилиши ҳам шуни кўрсатди.

Партия Марказий Комитетининг аъзолари ҳозир жамоатчилик эҳтиросларини авж олдираётган муаммоларни ана шу терговчиларнинг ўзлари келтириб чиқарганликларини билиб қўйишлари керак. Улар ўзларини уюшган жиноятчиликка қарши бирдан-бир курашчилар деб ҳисоблаб, прокуратура раҳбарияти кўп йиллар давомида ножўя ишларга бепарво қараб келганидан фойдаланиб, амалда хизмат интизомини, касб қоидаларини, қонунни писанд қилмай, билган ишларини қилаверганлар.

Улар омма олдида гапириш учун кенг имконият борлигидан фойдаланиб, Олий судга мислсиз ҳужум уюштирдилар, очиғини айтаман, сиёсий раҳбариятга доғ тушириш, аҳолини чалғитиш ва айни пайтда сиёсий обрў орттириш учун иғвогарлик билан пропагандистик шовшувни бошладилар ва давом эттирмоқдалар. Айни пайтда улар адлия ходимлари билан профессионал даражада гаплашиб олишдан ўзларини қайсарлик билан четга олмоқдалар, мен буни таъкидлаб ўтмоқчиман. Биз, бутун аппарат, бутун коллегия ярим йилдан буён уларни ана шундай гаплашиб олишга даъват этмоқдамиз, лекин улар гаплашишдан қочишяпти. Чамаси, улар учун митингбозлик «одил судлови» мақбулроққа ўхшайди. Гдлян билан Иванов сўнгги вақтда тамомила фош бўлишларини сезиб, сўнгги ҳаракатни бошладилар. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг қандайдир жиноий қарорлари тўғрисида ҳеч қандай далил-исботсиз гапира бошладилар. Улар мутлақо асоссиз равишда, яна ва яна такрорлаб айтаманки, ҳақиқатда мутлақо асоссиз равишда собиқ ва ҳозирги сиёсий раҳбарлар орасидан конкрет шахсларни энди тўғридан-тўғри порахўр, деб атамоқдалар. Ана шундай ўтакетган ёлғон билан бу коммунистлар эндиликда чет эл радиостанциялари орқали гапиришмоқда. Ўртоқлар, эртага улар масъулиятсизлик билан янги қилиқлар қилишса, шов-шув кўтаришса ва сохта гапларни айтишса, мен бунга ажабланмайман.

Улар кўп ойлардан буён прокуратурада ҳеч иш қилмай, депутатлик мандати ниқоби остида шаҳарма-шаҳар юриб, эстрада саҳналарида гапиришдан ҳам қайтмай, одамларни гиж-гижламоқдалар. Тирикчиликдан бошқа нарсани ўйламайдиган одамларга ўзлари фош қилувчи материалларни ушлаб турганликлари ҳақида гапириб, тўхтовсиз иғвогарлик қилмоқдалар, аммо бундай фош қилувчи материалларни нима учундир неча-неча ойлардан буён на одил судлов органларига, на съезд комиссиясига кўрсатишяпти.

Ахир, улар адлия ходимлари — терговчилар, агар тергов материалларини яшираётган бўлсалар, бундай тергов материалларини ҳар қандай йўл билан атайлаб яшириш одил судловга қарши жиноят бўлиб, бундай хатти-ҳаракат учун жавоб бериш кераклигини билмасликлари мумкин эмас. Шуниси ҳам ҳайратга солмоқдаки, митингларда уларга хайриҳоҳлик билдирувчи, биргаликда сўзга чиқувчи одамлар топиляпти. Булар прокуратура раҳбарлари билан гаплашиб, амалда иш қандайлигини суриштиришни бирор марта ҳам ўзлари учун лозим топмаган таниқли кишилардир. Аслида, ўртоқлар, кўпгина партия комитетлари ҳам ана шу терговчиларнинг, улар гумашталарининг иғвогарона ҳаракатларига бефарқ қараб турибди. Бундай позиция фақат авантюрачиларга қўл келади.

Бугун мен сўзлаётган масала конкрет иш доирасидан, бу катта иш бўлишига қарамай, четга чиқиши тушунарлидир. Бунда ҳуқуқий давлатни барпо этишнинг энг асосий муаммоси — ҳаётнинг ҳамма соҳаларида илгари бизда жуда етишмаган қонунчилик ҳақида гап бормоқда.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачев нутқидан

Е. К. Лигачев сўз олади: аввало партия Марказий Комитетининг Пленуми партиянинг XXVIII съездини чақириш тўғрисида ва партиянинг ҳозирги миллий сиёсати ҳақида принципиал муҳим қарорлар қабул қилганлиги хусусида мамнуният изҳор этмоқчиман. Менинг фикримча, партия Марказий Комитети партиямиз жамиятда қайта қуриш, социалистик қурилиш муаммоларини ишлаб чиқишда етакчи ўрин олиб турганини янги куч билан намойиш этди. Бу — амалий таклифлари бўлмагани ҳолда, партияни гўё унинг ҳаракат программаси йўқ, деб айблашга уринаётган кимсаларга муносиб жавобдир, деб айтсам фикримга қўшиласизлар, деб ўйлайман. Мен айтмоқчи бўлган биринчи гап — мана шу.

Сўнгра. А. Я. Сухаревнинг маълум қилишича, СССР прокуратураси синчиклаб текширганидан кейин «жиноят воқеаси» бўлмаганини аниқлади.

Бу — ҳуқуқшуносларнинг ибораси. Бошқача қилиб айтганда, бунинг маъноси нима? Бу — ёвуз ният билан қилинган ишдир, туҳмат ва иғвогарликдир.

Граждан сифатида мен энди туҳматчиларга нисбатан қонунга мувофиқ навбатдаги қадамларни қўйишим мумкин бўлур эди. Аммо мен, маълумки, терговчиларнинг маълум группаси фаолияти билан боғлиқ бўлган тафсилотларни ўрганиш учун ўз комиссиясини тузган ССР Иттифоқи халқ депутатлари съездининг иродасини ҳурмат қиламан. Ҳа, шу сабабдан ҳам мен бирон-бир матбуотда чиққаним йўқ. Ҳолбуки, терговчилар телевидение орқали гапирмоқдалар, митинглар ўтказмоқдалар ва ҳатто эстрадага чиқиб ваъз айтмоқдалар.

Кўпгина хат ва телеграммалар олганимни, унда ўртоқларча мададкорлик ва матонат билан бардош бериш тилаклари изҳор қилинганини айтиб ўтмоқчиман. Марказий Комитетнинг Пленумларида, Марказий Комитетдаги кенгашда ва ССР Иттифоқи халқ депутатларининг биринчи съездида, мамлакат бўйлаб қилинган сафарларда қўллаб-қувватловчи сўзлар янграганлиги маълум. Ишонч ва ўртоқларча бирдамлик менга куч бағишлаганини ва бағишлаётганини яширмайман.

Мен шу ойларда нақадар изтироб чекканим ҳақида гапиришнинг ҳожати йўқ. Бунинг асорати қолди, албатта. Одамлар буни тушуниб олишар, аммо мен сўз сўраб, бунда гап менгагина тааллуқли эмаслигини айтмоқчиман. Гап бошқа ёқда.

Коммунистларни, зиёлиларни, ёзувчиларни, олимларни, марказдаги ва жойлардаги раҳбарларни бадном қилиш шахсга нисбатан оммалашган жиноят бўлиб қолганини биз, Марказий Комитет аъзолари пайқаб олишимиз керак. Гап — мана шунда.

Икки терговчи халойиқ ўртасида партияга, Сиёсий бюрога, Марказий Комитет аппаратига ва одил судлов органларига тухмат ва сафсата ёғдирмоқдалар. Бунинг устига минглаб кишиларни ва ўз сайловчиларини чалғитдилар ва алдадилар. Улар узоқ вақтдан бери бемалол шундай қилиб келмоқдалар. Ошкоралик ва демократияни рўкач қилиб, ундан мана шундай тарзда фойдаланилаётганини кўрсатувчи фактлар анчагина борлигини тўғридан-тўғри айтмоқ керак.

Менинг назаримда, бу — ҳаддан ташқари хатарли сиёсий воқеа. Бу ҳодиса кучайиб бораётганлиги ва олисни кўзловчи мақсадларга эришишда самарали усулга айланиб қолаётганлиги сезилиб турибди. Хўш, бу — қандай мақсадлар? Партия билан халқнинг орасига, коммунистлар билан партия комитетлари орасига нифоқ солиш, принципиал ходимларни обрўсизлантириш ва ўз одамларини ҳокимият тепасига ўтказиб олиш мақсадидир.

Сиёсий амалпарастларнинг қатъий ғоялари йўқ, деб таъкидлаган эди В. И. Ленин. Улар нопок одамлар.

Масалан, Ўзбекистондаги порахўрлик тўғрисидаги ишни олиб кўрайлик. Бу фактларни фош қилиш КПСС Марказий Комитетининг ташаббуси билан 1983 йилнинг охирларида бошланган ва Марказий Комитетнинг 1985 йил апрель Пленумидан кейин тўла куч билан авж олган эди. Сиёсий бюро бу масала билан яқиндан шуғулланишни Марказий Комитетнинг бир группа ходимларига ва Марказий Комитетнинг секретари сифатида менга топширган эди.

Биз сиёсий усуллар билан ишладик, республика коммунистларига ва меҳнат коллективларига таяндик. Ўша пайтда ўз республикасида рўй берган воқеаларни алам ва ташвиш билан идрок этган ўзбек ўртоқларсиз чинакамига дурустроқ иш қилиб бўлмас эди. Давлат хавфсизлиги комитети, Ички ишлар министрлиги, иттифоқ прокуратураси ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа органлар зиммасига катта ҳажмдаги ишлар юклатилди.

Мана энди бир нарсага эътибор беринг. Жамоатчиликнинг кўз ўнгида Марказий Комитет группасининг барча ходимларини, шунингдек ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг кўпгина ходимларини обрўсизлантириш учун зўр бериб ҳаракат қилинди. Шу саволни яна бир бор қатъий қилиб қўяман: порахўрларга қарши курашга дадил ва муросасиз киришган кишиларга, айни ўша кишиларга нега қасоскорларча зарба урилди, нега айни ўша одамларга шубҳа-гумон тошлари отилди. Нега?

Бошқа бир жиҳат. Қайта қуриш эндигина бошланиши биланоқ кўпгина коммунистлар, ишчилар, ҳарбийлар, партия ходимлари ўз нутқларида, мақолаларида тарихимизга, бутун-бутун авлодларнинг социализм, қурилишига қўшган ҳиссасига ҳурмат билан қараш зарурлигига, ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонларнинг жамият турмушидаги ролини пасайтиришга йўл қўйиб бўлмаслигига, миллатларни ҳар томонлама ривожлантириш орқали яқинлаштиришга, партиянинг бирлиги учун жавобгарликка, ёт идеаллар ва маънавий қадриятларни турмушимизга тиқиштириш хавфли эканлигига эътиборни қаратган эдилар.

Бу ҳақда гапирган, ёзган кишиларга, қатъий позицияларда туриб келган ва ҳозир ҳам турган ўзининг ғоявий эътиқодларини яширмай, баралла айтаётган кишиларга қарши қанчадан-қанча ошкора ва пинҳона, аммо ҳамиша маккорона хуружлар бўлди. Дарвоқе, индамай туриш ҳам ўзига хос бир позиция эканлиги маълум. Бизда шундай ўртоқлар ҳам бор.

Тўппа-тўғри айтсам, бултур кўкламда мен Кавказ ортидаги икки республиканинг чегараларини қайта бичишга қарши аниқ бир фикр билдиришим биланоқ, ҳа, айтгандай, партия Марказий Комитетининг ўтган йил февралда қабул қилган қарори ҳақида гапиришим биланоқ, миллатчилар ғазаб тўнини кийиб олишди, улар дарҳол жазава кўтаришди. Мана шуларнинг ҳаммаси битта машъум бурчакдан туриб рағбатлантирилмоқда.

Аниқроқ гапирадиган бўлсак, мамлакатнинг айрим районларида ҳокимият учун ошкора кураш бормоқда. Ўткир сиёсий кураш бормоқда, унинг синфий илдизлари жуда очилиб қолди. Сиёсий курашнинг марказида эса мамлакатни ривожлантириш тўғрисидаги масала турибди. Кўпчилик кишилар қайта қуриш, жамиятни янгилаш ва социалистик қурилиш йўлидан муттасил олға бориш тарафдори бўлса, бошқалар капитализм ва буржуа демократияси тарафига бурилиш, иқтисодиётга хусусий мулкчиликни ва сиёсий системага кўп партиялиликни жорий қилиш тарафдоридирлар.

Сизлар ҳам коллективларга борганингизда худди мана шуларни ҳис қилаётгандирсизлар, бу жойлардаги одамлар: ғайрисоциалистик кучларга, миллатчиларга ва айирмачиларга қачон ҳақиқий зарба берилади, улар халқ бошига кўп кулфат солдилар-ку! — деган саволларни ёғдириб ташлайдилар. Уларнинг дастидан ҳеч гуноҳсиз юзлаб кишилар ҳалок бўлдилар. Минглаб кишилар жароҳатландилар, неча юз минглаб киши қочоқларга айланди. Кўп кишилар эса ўз ҳаёти ва ўз оилалари учун хавфсираб қолди.

Кеча Михаил Сергеевич асабийлашмаслик керак деди. Буни мен ўз вақтида берилган яхши маслаҳат, деб ҳисоблайман. Сабр-тоқат қилиш билан бирга жамиятда чинакам халқчил тартиб-қоидага риоя этиш ва социалистик қонунийликни мустаҳкамлаш лозим. Агар биз миллатчиларга, айирмачиларга, туҳматчиларга эрк бериб қўйсак (ҳозирнинг ўзидаёқ улар бир талай ножўя иш қилиб қўйишди), у ҳолда қайта қуриш барбод бўлиши шубҳасиз.

Масала мана шундан иборат, деб ўйлайман.

Айни бизни капиталистик йўлга судраётган, иттифоқимизни барбод қилмоқчи бўлган кишилар томонидан, миллатчилар томонидан ва улар билан «демократик ўйин» ўйнаётганлар томонидан, — айни шулар томонидан қайта қуришга асосий таҳлика солинмоқда. Улар социализмга, халққа ишонган, байналмилалчилик принципларига садоқатли бўлган кишиларга қасддан «консерватор» деган ёрлиқни илиб қўймоқдалар. Аммо мана шу «консерваторлар» томонидан қайта қуришга ҳеч қандай хавф йўқ. Буни пайқаб олиш ва мана шу иккала томонни бирдек билмаслик пайти келди.

Менинг назаримда, партия комитетларининг бурчи ҳалол кишиларни қайта қуриш учун ҳақиқий курашчиларни ҳимоя қилишдан, туҳматчилар, ва иғвогарларга қарши курашишдан, бунда қонун ва жамоатчиликнинг кучини ишга солишдан иборат десам, фикримга қўшиларсизлар. Ҳақиқатан ҳам янглишаётган кишилар билан эса доимо мулоқотда бўлиш ва ишимизнинг ҳақлигига уларни ишонтириш керак. Амалий танқидни ҳар томонлама ривожлантириш, бюрократизмга қарши курашни кучайтириш ҳам бизнинг муқаддас бурчимиз деб, билмоқ керак.

Ниҳоят, сўнггиси. Ҳозир одамларнинг назари ва умидлари Коммунистик партияга қаратилган, десам хато қилмайман, деб ўйлайман. Социализмни янгилаш, унинг замиридаги жуда катта имкониятларни намоён этишга Коммунистик партиянинг раҳбарлик ролини кучайтириш йўли билангина эришиш мумкин, деган ишончга қўшиламан. Партиямизнинг вазифаларини чеклаб қўйиш, оз бўлмаса уни баъзи вазифалардан маҳрум қилиш — деди. нотиқ, ҳозиргина янгилик эмас. Бу таклиф коммунистларни жамиятга раҳбарликдан четлаштириш мақсадини кўзлайди.

Бу ўринда гап аввало партияни янгилаш, ички партиявий турмушни кенг миқёсда демократиялаш, амалий иш шакллари, воситалари ва усулларини қайтадан идрок этиш йўли билан партиянинг мувофиқлаштирувчилик ролинигина эмас, раҳбарлик ролини ҳам мустаҳкамлаш ҳақида, яъни ҳеч қачон абадий бериб қўйилмаган ва айниқса ҳозир абадий равишда бериб қўйилиши мумкин бўлмаган ролни мустаҳкамлаш ҳақида бормоқда.

Янгиланишга ва қайта қуришга қодир бўлмаган партия мамлакатни идора қилишга қодир бўлмайди десам гапимга қўшиласизлар, деб ўйлайман. Бу — мутлақо равшан. Шу боисдан ҳам партиянинг бирлиги, партия сафларини ғоявий-ташкилий жиҳатдан жипслаштириш ва унинг омма билан алоқасини кучайтириш вазифаси қайта қуришда биринчи ўринга чиқмоқда. Бу ҳозир энг муҳим вазифа эканига, бу энг муҳим юмушимиз эканига аминман. Зеро, коммунистларнинг группалари ва ҳатто партия ходимлари миллатлараро адоватни кучайтиришда, социализмга қарши руҳдаги йиғинларда қатнашаётганликларига йўл қўйиб бўладими, ахир. Айни вақтда улар демократик централизм принципини заифлаштиришга, қоралашга, ҳатто бу принципни партия Уставидан бутунлай чиқариб ташлашга уриниб, ҳамма ишни қилмоқдалар. Вазифа эса партиядаги интизомни мустаҳкамлашдан ва Устав талабларига оғишмай риоя этишдан иборат. Бусиз сиёсий партия, ленинча типдаги партия бўлиши мумкин эмас.

Нега одамларнинг бир қисми раҳбарларни асоссиз айблашларига ишониб қолганини тушуниб олиш биз учун жуда муҳимдир. Бу эса факт, аччиқ бўлса ҳам фактдир. Чунки амалий турмушда рашидовлар, чурбановлар ва бошқалар бўлганлар, одамлар эса ҳамон тамагирлик ва юлғичлик фактларига дуч келмоқдалар. Шу сабабли бизнинг вазифамиз бу иллатга қарши бу жирканч ҳодисага қарши курашни кучайтиришдан ва бу соҳада доимо шафқатсиз бўлишдан иборат.

Албатта, биз барча муаммолар ортида доимо инсонни, унинг кундалик режаларини кўра билишимиз, энг муҳим ишларни кўра билишимиз: кўпроқ уй-жой, кўпроқ товарлар бўлиши, ҳам моддий, ҳам маънавий соҳада яхшироқ яшаш имконияти бўлиши ҳақида ғамхўрлик қилишимиз керак. Ҳар ҳолда озиқ-овқат — энг муҳим масаладир. Бу бирон-бир идоранинг муаммоси эмас, бу ҳамманинг — қишлоқнинг ҳам, шаҳарнинг ҳам ишидир.

Агар биз партиянинг ҳамма бўғинларини жанговар ҳолатга келтира олсак, халқчил усуллар билан ишласак, партиянинг омма билан алоқасини мустаҳкамласак, жамиятдаги ижтимоий кескинликни амалий иш билан шубҳасиз бартараф этишимизга, партиянинг обрў-эътиборини ва унга бўлган ишончни мустаҳкамлашимизга аминман.

Сизлар каби мен ҳам умид билан яшамоқдаман. Мен муштарак ишимизга ишонаман, қайта қуришга ишонаман, коммунизмга ишонаман. Бинобарин, партия белгилаган режалар, халқ қилаётган ишлар — мамлакатимизнинг янги сифатга эга бўлган социалистик марраларга, чиқаётганлигининг нишонаси, деб ҳисоблайман. Биз тузукроқ ишлашимиз, ҳаммамиз ва ҳар биримиз ишлаб, амалий натижаларни таъминлашимиз керак. Мана шуларнинг ҳаммаси охир-оқибатда халқимизнинг манфаатларига хизмат қилади.

КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат В. И. Смирнов нутқидан

Сўз КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат **В. И. Смирнов**га берилади.

Сизнинг эътиборингизга ва кўриб чиқишингизга М. С. Горбачев докладининг муҳокамаси ва сўзланган нутқларнинг мантиқий давоми бўлган принципиал муҳим масала тақдим этилмоқда, Ўртоқ Сухарев Е. К. Лигачев шаънига туҳматдан иборат материалларни ўрганиш натижасини айтди. СССР Прокуратураси унга тўнкалган айбларнинг бутунлай бемаънилигини тасдиқлади.

Сўнгги вақтда партияга, унинг раҳбарларига, партиянинг жойлардаги вакилларига бўлаётган ҳужумларнинг кескин тарзда кучайиб кетганлиги баъзи бировлар ўйлаётганидек беозоргина нарса эмас. Минг марталаб қайтарилган ёлғон ва айниқса чала ҳақиқат одамларнинг шуури ва дилида сезиларли из қолдиради. Аҳлоқ-одоб бузилиб кетган экан, бунинг сабаби нимада? Рўй-ростлик ва ошкоралик неъматлари ҳазм бўлмаяптими? Ёки маданиятга куя тушганми? Ёки бу — халойиқ билан муомалада бизга янги услубни тиқиштиришга атайлаб уриниш ва ҳатто шундай йўлни раво кўришми, ўзининг атрофдаги муҳитини ва ташкилий структурасини тузишга ҳаракат қилишми?

Гдлян ва Иванов оғзидан боди кириб, шоди чиқиб, ҳам мамлакатимиздаги, ҳам чет эллардаги матбуот, телевидение ва радио мухбирлари билан узундан-узоқ суҳбатлашавердилар, митинглар, йиғилишлар, кечалар ва ҳатто яқингинада Қримда бўлганидек, рок ансамблларнинг концертларида ҳам жунбушга келиб сўзладилар. Бу сухандонликнинг мазмуни битта, КПСС Марказий Комитети эмас, балки худди ана шу кишилар жамиятдаги иллатлар билан курашнинг ташаббускорлари бўлишган эмиш, бошқа одамлар эмас, худди ана шу кишилар партияга кириб олган реакционерлар ва порахўрларга қарши хавфли ва нотенг кураш бошлаган эмишлар. Аввал мен бунга парво қилмаслик керак, деб ўйлаган эдим.

Кўпчилик бу кишилар билан мулоқот қилишни ўзига эп кўрмади. Ҳа, энди бир гап бўлар қабилида иш тутди, бошимни оғритиб ўтираманми, деб ўйлади. Лекин гап — анча мураккаброқ. Бу ўринда сўз мамлакат ижтимоий ҳаётида аниқ-равшан сезилиб қолган ҳодиса — сиёсий экстремизм ҳақида бормоқда. Партиямизнинг уюшган жиноятчиликка, порахўрларга, чайқовчиларга қарши, гражданларнинг мулкига ва қадр-қимматига қилинаётган ҳар қандай тажовузларга қарши жуда қатъий чоралар кўришга қаратилган йўли ҳаммага яхши маълум. Хуллас, ана шу кишилар бирмунча вақтдан бери ўзларининг хизмат фаолиятларида «ола-шовур» баёнотларга, асоссиз айблар тақашга, бир қанча ҳолларда далил-исботсиз жиноий ишлар тўқиб чиқаришга иғвогарона усулларга муккасидан кетдилар. Улар ўзларининг олисни кўзлаб қилаётган сиёсий мақсадлари ва мансабпарастлик мақсадлари йўлида шуларнинг барчасини дастак қилиб олдилар.

Биз бунёд этаётган давлатнинг қонунийлиги ва ҳуқуқий негизлари учун бундан ҳам хавфлироқ нарса бормикан? Наҳотки бу ҳол ҳуқуқ маҳкамасида марказий хизматчи бўлган терговчини бадном этмаса? Бу — қайта қуришнинг ўзини ҳам барбод этиш эмасми? Агар жамоатчилик жим тураверса, бизга бунинг асорати бўлмайди, деб ким кафолат беради? Бунинг устига, уларга, айниқса сўнгги ойларда жазава ва кескинликни авжга чиқариш учун кенг имкониятлар бериб қўйилмоқда. Кимки уларнинг фикрига қўшилмаса, бундай одамларни бадном этадилар, бундан буёғи уларга қаҳр-ғазаб билан сўзлаш, луқма ташлаш ёки мажлисларда хат ёзиб узатишгина қолади. Гдлян ва Ивановнинг баёнотлари тор маҳаллий оммавий ахборот воситаларида ҳам чиқаверади, лекин уларнинг фикрига қўшилмаган одамларнинг материаллари учун ана шу регионлардаги газеталар ва телеэкранларга йўл беркитиб қўйилган.

Шунинг учун ҳам энди Гдляннинг «фикрига» бундан буён бепарво бўлиш мумкин эмас, менимча бу қайта қуриш ичидаги муайян танг тенденцияни акс эттиради. Бу «фикр» даврнинг қингир-қийшиқ ойнаси бўлса ҳам, аммо ойнасидир. Гдляннинг ўзи ҳам «найзавозлик» деган ҳодисанинг нишонаси бўлиб қолди.

Гдлян ҳамма ерда «биз» деган сўзни тилга олмоқда, у кўкрагини кериб, бу калима ўзи учун шахсни юз-кўздан маҳрум этадиган шунчаки жимжимадор нутқнинг аломати бўлмай, балки Гдлян маслакдошларининг жуда аниқ ифодасидир. Гдлян ўзининг кўпдан-кўп нутқларида «биз» деб кўкрагига уришдан ташқари, «биз» майдонда мардона турайлик, «иш»ни бегона қўлларга бермайлик, деб сўзамоллик қилгани-қилган. Улар қайта қуришда фаол иштирок этаётган барча кишиларга қарши гуруҳ бўлиб, қарама-қарши тураётганликларини ҳам сира яширишаётгани йўқ. «Найзавозлар» бу ўринда ҳам «ўзлари хон, кўланкалари майдон» бўлиб турищибди, улар гўё синалган кадрлар ва фаолларни четга чиқариб қўямиз, уларга кетма кет «найзамизни» санчиб кетаверамиз, хавфли ёрлиқларни, ҳатто «қайта қуришнинг душмани» деган ёрлиқларни ҳам «ҳотамтойлик» билан ёпиштириб кетаверамиз, дейишаётган экан, сира гўлликларидан бундай қилишаётгани йўқ.

Худди ана шу Гдлян билан Иванов найзавозлар орасида андишасизлик билан жуда фаол ҳаракат қилишаётгани учун мен худди шуларга эътиборингизни қаратмоқчи эдим. Бунинг устига улар ўзларининг экстремистларча сиёсий курашларда жон-жаҳдлари билан ҳаракат қилишиб, уйдирмалар, ғийбатлар, сафсаталарни тобора кўпроқ ишга солиб, шов-шув кўтаришга, овоза чиқаришга уринмоқдалар, уларнинг фикрича, юзга лойни қалинроқ чаплаб кетавериш шу кимсаларнинг ишию, буни ювиб ташлаш бошқаларнинг иши эмиш.

Халойиқ ўртасида биз ҳақиқатга сажда қилаётган кишилармиз, деб ғовур кўтариб, улар аслида кетма-кет ёлғон гапларни айтмоқдалар. Туҳмат қилмоқдалар, ҳамиша чала-ярим гапириб ёки айтадиган гапни айтмай ё фактларни бузиб кўрсатиб, Лигачев, Соломенцев, Яковлев, Разумовский, Рекунов, Теребилов, Гусев, Афанасьев, Захаров ҳамда бошқа раҳбар партия ва давлат арбобларининг гўё порахўрлиги тўғрисида иғвогарона баёнотлар билан чиқмоқдалар. Қуйироқ лавозимдаги одамлар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Ҳалол одамларни ножўя қораламаганим ва менга қарши тўқиб чиқарилган, кўнгил озиб кетадиган ифлос айблашларни батамом рад этиб, уларнинг жиноятқорона йўлини тўсганим учун кишилар менга нисбатан ҳамиша жирканч қаллобликлар қилишмоқда. Улар ҳозир яна жамоатчилик фикрини чалғитиб, Иванов ибораси билан айтадиган бўлсак, мени «чув тушириб», шу йўсинда бошқаларга ҳам дўқ-пўписа қилиш учун, Марказий Комитет аппаратини, умуман партияни бадном қилишни давом эттириб, ҳамма ишларни қилмоқдалар.

Гап фақат менинг бошимга тушган маломатлардагина эмас, деди нотиқ, балки 30—50-йиллардаги тажриба кенг миқёсда қайтарилаётганидадир. Қадимдан «авангардистлар» қўлида ўзининг иғво дафтари бўлади. Вишинский ворислари қўлидаги ана шундай дафтарга объектив ўз-ўзини айблаш принципига асосланган материаллар ёзилларди. Буларнинг аксарияти ноҳақ ўзини ўзи айблашга ва бошқаларга ноҳақ айб тўнкашга асосланган эди. Жисмоний, психологик зулм ва дўқ-пўписа ана шундай «кўрсатмалар» олиш усулидир. Айрим ҳақиқатгўйларнинг уқтириши билан эндиликда одамлар яна тунда бировнинг эшик қоқишидан чўчиб қола бошладилар, дарвоқе, ана шу ҳақиқатгўйлар оммавий ахборот воситаларини аслида ўзлариники қилиб олиб, миллионлар билан мулоқотда кишиларни бадном қилмоқдалар.

Ана шу механизмни ўрганиш лозим, энг асосийси эса унга далил-исботлар билан принципиал зарба бериш керак. Зарба бўлмаганидан кейин одамларда шу йўсинда ёлғоннинг тарқалишига, ана шу «найзабозлар» ҳақ экан-да, деган гапни уқиб олишга кимдир беихтиёр ёрдам бераётган экан-да, деган таассурот қолмоқда. Хўш, энди кимни алдаяпмиз? Ўзимизними, жамиятними? Бурилиш даврида ҳамиша бўлганидек, ҳозир ҳам нима қилиб бўлса ҳам, «бошини тошга уриб» бўлса ҳам, ширин луқмага ва шон-шуҳратга эга чиқишга шошилаётган анчагина «найзабозлар» майдонга югуриб чиқишди. Ана шу кезда кимлардир партия қайта қуришни амалга оширишда ташаббус ва мардлик кўрсатганлигини унутишга шошилмоқдалар ва ўрни келганда партияга яна тош отиб қолишга ҳаракат қилмоқдалар. Бунинг устига улар партияни жамиятдаги раҳбарлик ва авангардлик ролидан маҳрум этишга уринмоқдалар.

КПССнинг тарихий ижодкорлиги шубҳали сиёсий мақсадлар йўлида сохталаштирилаётгани ўтакетган сурбетликдир. Шунинг учун партия ҳам, Марказий Комитет Сиёсий бюроси ҳам қайта қуришга ҳалал бераётган консерватив куч, деб кўрсатилмоқда. «Найзабозлар» фактлар, мантиқ, тушунчаларнинг оёғини осмондан қилишда устаси фаранг бўлиб кетганлар. Шунинг учун мамлакатимиз халқлари ўртасидаги ғанимликни тўхтатиб, соғлом кучларни бирлаштиришни ўйлаётган ақли расо кишиларни ҳозир партия атрофида, партиянинг турли босқичлари раҳбарлари атрофида вужудга келган вазият ниҳоятда ташвишга солаётганига ажабланмаса ҳам бўлади. Ҳамонки, биз чала ҳақиқат эмас, бутун ҳақиқат учун курашар эканмиз, ҳозир баъзи маъбудлар зимдан ўзларининг «ҳақиқатгўй» образларини яратишга уринаётганлиги хусусида халққа ошкора гапириш жуда муҳимдир. Жамият тарихидаги барча паллалар бир-бири билан боғлангандир. Тиқиштирилаётган ҳар қандай йўл ҳамиша қимматга тушади. Буларнинг ҳаммасини тарихий тажрибани ҳисобга олиб, оқ кўнгиллик билан чуқур идрок этиш керак.

Машҳур бўлиб кетиш учун курашиш чет элларда ҳам сиёсий курашнинг синовдан ўтган дастуридир, деди пировардида нотиқ. Ўз душманларини бадном этиш ҳам ана шу курашнинг бир жиҳатидир. Қайта қуриш даври бу соҳада ҳам чет элдан нусха кўтариш ва ундан фойдаланишнинг ғаройиб намуналари борлигига бизни ишонтирди. Гдляннинг Мюнхенда нашр этиладиган бир журналда чиққан адабий «машқи» бунинг ёрқин мисолидир. Ана шу «найзабоз» оғзидан боди кириб-шоди чиқиб, масаланинг илдизига назар ташлашга қодир эмас ёки буни истамайди, демак, СССР Олий Советининг «Жиноятчиликка қарши курашни қатъий кучайтириш тўғрисида»ги қарорига зид бўлган ўзининг бузғунчилик қилмишлари қандай оқибатларга олиб келишини уқиб олишга қодир бўлмаган Гдляннинг қилмишларидан кўз юмиб бўлмайди. Уларни фош этиш — заруратдир. Акс ҳолда қайта қуришни ҳимоя қила олмаймиз, акс ҳолда ҳар бир кишининг қонуний ҳуқуқлари, эркинлиги манфаатларини ҳимоя қила олмаймиз.

(ТАСС).

АДАБИЁТ ва САНЪАТ

Назм дафтаридан

Умид

Тошган дарё аста-аста изига қайтар,
Аста-аста пасаяди жаҳл хуружи.
Чўккан кўнгил ўсмайди деб қайси
мард айтар.
Қачон тинар, ким айтади ғоя уруши!

Оқ ва қизил байроқ тутган икки аламон,
Жанг қилади икки бўлиб битта дунёни.
Бири энё талаб қилса, бошқаси ҳамон
Ўз ғояси тутунига кўмар зиёни.

Ғала-ғовур гаплар ичра ғаш бўлиб кўнгли,
Мунгли ишчи дастгоҳ томон тонгда йўл олар.
Болалар лой отган каби турли тузумлар
Ғоя билан бир-бирининг афтига солар.

Бир-бирига душман бўлган икки гуруҳнинг
Бир-бирига илиқ гап-ку айтмоғи гумон,
Аммо гўдак ёки собит имони йўқнинг
Хаёлига қандай фикр келмоғи аён.

Бундай ҳаёт узоқ давом этмоғи мушкул,
Аммо давом этар бўлса дунёнинг шўри:
«Бизмиз тинчлик посбони» деб ҳайқириб нуқул,
Енг ичида ясайверса қуролнинг зўри...

Бир-биридан даҳшатлироқ қурол тоғлари
Жавлон уриб, борган сари юксалиб борса,
Ким кафолат беролади тинглик чоғлари,
Ким тўхтатар тугмани гар босиб юборса!...

Ишонч керак бехавотир яшамоқ учун,
Эрта куннинг бўлмоғига кафолат керак.
Икки давлат бошлиқлари қўл қўйди бугун,
Хатар хавфи камаймоқда. Омин бўл юрак.

Фалокатнинг келиши тез, кетиши қийин,
Алам ичра шошиб ўзни қилмагин абгор.
Туннинг қора саҳросидан ўтиб олсанг сен,
Нарироқда фароғатли тонг водийси бор.

Кўприк

Қарғиш урган чексиз қум саҳросида,
Ёлғиз темир кўприк турар мунғайиб.
Ҳаётдан нишон йўқ ён атрофида,
Унда-бунда ўсар юлғун шумшайиб.

Бу кўприк саҳрога қаердан келган,
Не учун, ким қурган, ҳеч асос йўқдек:
На дарё бўлмаса, на йўл, на соҳил,
Кимни, қайга олиб борар бу кўприк!

Балки манзилларни яқин қилмоққа,
Қурмоқчи бўлгандир биров янги йўл.
На жарлик, на дарё бўлмаган ёқда
Тайёр темир кўприк тургани мажҳул...

Ўртаниб кетади юрагим унсиз,
Кўз ёшимни ялар ташналаб қумлар.
Эй шўрли соҳиллар, не учун жимсиз!
Бўғзингизни қумга тўлдирди кимлар!

Сирдарё оқарди бу ердан бурун,
Тўқайлар бор эди соҳилларида.
Ночор бир аҳволда ётибди бугун,
Завқ бериб ўзининг қотилларига.

Кўприклар соҳилни боғлаши аён,
Аёндир сафарни этмоғи кўҳлик.
Саҳрода мунғайиб турар паришон,
Ҳеч кимни ҳеч қайга элтмас бу кўприк.

Маъруф ЖАЛИЛ.

Янги мавсум режалари

Эллик биринчи учрашув

Муқимий номидаги республика Давлат музикали театрининг бош режиссёри, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Носир ОТАБОЕВ билан суҳбат

— Халқимизнинг севимли музикали театри сентябрь ойида ўзининг эллик биринчи мавсумини очди. Носир Отабоевич, театр бу мавсумни қайси спектакль билан бошлади?

— Томошабинлар эътиборига олдинги мавсумда ҳавола қилинган, улар севиб томоша қилаётган «Гул ва Наврўз» музикали драмаси билан мавсумни бошладик. Собир Абдулла ва Музаффар Муҳамедовларнинг қаламига мансуб ушбу спектаклдан ҳамшаҳарларимиз мамнун бўлмоқда. Шунингдек, бу мавсумда маълум ва машҳур «Тошболта ошиқ», «Хотинимнинг эри», «Шайтон ва муридлар», «Зўлдир», «Нурхон», «Аршин мололон», «Паранжи сирлари», «Ака-ука совчилар», «Прометей» сингари спектакллар ҳам бор.

— Бу томошалар зукко санъат шинавандалари «нигоҳи»дан ўтган. Агар сир бўлмаса янги мавсумнинг янги томошалари хусусида ҳам сўзласангиз.

— Ҳар мавсумда янги спектаклларимизнинг дебочаси деб атоқли адиб Ҳамид Ғулом ва бастакор Шоҳида Шоҳимардонованинг «Муҳаббат навоси» музикали драмаси бўлди.

Режаларимиз жуда катта. Драматург Машраб Бобоев билан мусиқанавис Ҳабибулла Раҳимовнинг «Эр ва хотин», СССР Давлат мукофоти лауреати Рамз Бобожон билан бастакор Мустафо Бафоевнинг «Юсуф ва Зулайҳо», Муҳсин Халил ва Нурилло Зокировнинг «Бахт қуши» музикали драмалари тез кунларда саҳнамиз юзини кўради.

Энди режа ҳақида гап борар экан айтақолай: ҳазрат Алишер Навоийнинг 550 йиллигига тайёргарликни ҳозирдан бошладик. Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Туроб Тўла ҳамда бастакор Рустам Абдуллаевлар «Искандарнома» музикали драмасини ниҳоясига етказишяпти.

Ўшлик адиб Абдуғани Абдуғафуров «Анқовлар чайқови» номли музикали комедия ёзди. У ҳам режамизда бор.

— Театр ёш драматургларга катта эътибор беряпти деб эшитамиз...

— Шундай. Талантли драматург Шароф Бошбеков янги музикали драма ёзяпти. Омон Матжон ўтган йил «Ёнган жоним» номли пьеса ваъда қилганди. Зўр бериб талаб қиляпмиз. Бу йил ёзиб берса ажаб эмас.

— Қардошларимиз драматургияси ҳам саҳнада ўз ўрнини топса керак?...

— Албатта. Бу йил Озарбайжон музикали драмаларини саҳналаштирмоқчимиз. Улардаги музика, сўз, лиризм ўзбек томошабинларини ром этмай қолмайди. Татар драматурги Ибадуллиннинг «Она алласи» музикали драмаси ҳам диққатимизни ўзига тортди.

— Муқимий театри ўзининг 50 йиллик юбилейини негадир ўтказмаган эди, тўғрими?

— Тўғри. Бунинг сабаблари кўп. «Эзгуликнинг кечи йўқ» дейди халқимиз. Келгуси йил февраль ойида театр ўзининг ярим асрлик тўйини ўтказади. Шу санага «Тўёна» деб номланган театрлаштирилган томошалар тайёрлаяпмиз.

— Театрнинг янги мавсум режалари жуда катта экан. Улар амалга ошса, ҳар бир санъат ихлосманди мамнун бўлади.

— Ҳар мавсумда бўлганидек ниятимиз ягона: ҳамшаҳарларимиз театримиздан хурсанд бўлиб кетишса, биз учун энг катта мукофот бўлади.

Суҳбатни
Темур УБАЙДУЛЛАЕВ ёзиб олди.

Сўраган эдингиз...

ЧАНГДА ҚОЛГАН ГУЛ

«Ҳурматли редакция! Америка киноюлдузи Мэрилин Монро ҳақида жуда кўп эшитганман. У қатнашган «Асфальтдаги жунгли» бадиий фильмидан парчалар ҳам томоша қилганман. Илтимос, актрисанинг ижодий ва ҳаётий қисмати ҳақида тўлиқроқ маълумот берсангиз, миннатдор бўлардим.

Ойдин ЙЎЛДОШЕВА,
уй бекаси».

Олтмиш тўққиз ёшга кирган бўлса ҳам ҳали бардам, бақувват продюсер Жо Шенк бир куни ишдан қайтаётиб, машинаси ойнасидан ниҳоятда кўркам, қаёққадир шошилиб кетаётган қизга кўзи тушди. У машинасини тўхтатиб, ўз хизматини таклиф қилди. У ҳаваскор актриса Норма Жин Бейкер бўлиб чиқди. Орадан бир озгина вақт ўтиб унга Мэрилин Монро деган жарангдор тахаллус қўйилди. Шу тариқа янги юлдузнинг куни туға бошлади.

Монронинг тақдири ўша пайтда жуда чалкаш эди: ўн олти ёшида турмуш қурди, кейин ёлғиз қолди. Мовий кўзли, ажойиб қоматли бу жонон ҳаммани бирдек ўзига мафтун қиларди. Буни сезган Шенк «Колумбия пикчерс» киностудиясининг бошлиғи Т. Кон билан шартнома тузиб, Монрони ишга жойлайди. Монро ўз ҳаётидаги бу ўзгаришларни оддий ҳол деб қабул қилади. Дастлаб Кон билан шартномани бузади, Шенк билан ишни давом эттиради, машҳур қўшиқчи Франк Синатра билан вақтичоғлик қилади.

Мэрилиннинг шуҳрати йил сайин ортиб бораверади. У билан Голливудда таъсири зўр Жонни Хайд шуғуллана бошлайди. 1950 йилда «Асфальтдаги жунгли» ва «Ҳаммаси Ева ҳақида» бадиий фильмлари намойиш этилгач, Монро бутун Америкага танилади. Хайднинг вафотидан кейин актриса машҳур Америка футболчиси Жо Димажо билан танишади. 1954 йилда улар тўй қиладилар. Лекин ўлгудай рашкчи Димажо билан у узоқ яшолмайди. 1956 йилда у ёзувчи Артур Миллерга турмушга чиқади. Бу никоҳ ҳам тўрт йилдан кейин ажралиш билан тугайди.

Бу орада Жон Кеннеди сайловларда ғолиб чиқиб, АҚШ президенти бўлади. Унинг укаси Роберт Кеннеди юстиция министри лавозимини эгаллайди ва мафияга қарши муросасиз кураш бошлайди.

Мэрилин Монро худди шу кезларда Роберт Кеннеди билан танишади. Улар бир-бирларига жуда қаттиқ боғланиб қолишади...

1962 йил 4 августда Роберт ва Мэрилин охирги марта учрашиши керак эди. Бир кун аввал Робертнинг ўзини тутиши Монрони ташвишга солади, севиклисидан ажраб қолиши, ундан батамом воз кечиши мумкинлигини ҳис этади. Роберт хайрлашиб чиқиб кетгач, уни бу қўрқув буткул қамраб олади. У шоша-пиша уйқу дорисидан бир нечтасини ичади ва 4 августни кутиб уйқуга кетади. Мерилин Монро, жаҳонга таниқли киноюлдузи шу тариқа якка-ёлғизликда ёруғ дунё билан хайрлашади.

Монродан жаҳонга у роллар ижро этган фильмлар ёдгорлик бўлиб қолди. Унга фақат фильмлари вафо қилди, холос.

Тоҳир АБДУЛЛАЕВ.

Санъатнинг сеҳрли олами

Ака-ука хонандалар

ЎЗБЕК қўшиқчилик санъати янги-янги овозлар ҳисобига бойиб бормоқда. Улар орасида ижрочиликнинг ўзига хос жиҳатларини тинмай ўрганаётган ва бу борада маълум маънода ўз йўли ва услубини топишга эришаётган ёшлар талайгина. Биз бугун ҳикоя қилмоқчи бўлган ака-ука Даврonжон ва Шуҳратжон Қодировлар ана шундай изланаётган ижрочилар сирасига киради.

«Инсон — болаликдан бошланади», — дейди доно халқимиз. Даврон ва Шуҳратнинг санъатга қизиқиши ҳам олис болалик йилларига бориб тақалади...

— Илк бор тор тутишни дадамиздан ўрганган бўлсак, мактабимизда ташкил этилган музика тўгарагида устозим Саиджон Насриддиновдан куй чалиш, қўшиқ айтиш сирларини ўргандик, — деб ҳикоя қилади Давронжон. — Мактабдаги турли кечаларда қўшиқ куйлаб юрдик. Кейинчалик шу орзу-ҳавас билан мен Тошкентдаги Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг музика факультетига, Шуҳратжон укам эса биология факультетига кириб ўқиди.

Ҳозирги кунда Давронжон Калинин районидаги Нодира номли мактабда музика ўқитувчиси, Шуҳратжон эса Низомий номли педагогика институтининг биология ўқитиш методикаси кафедрасида ўқитувчи бўлиб хизмат қилмоқда. «Асосий ишингиз ўқитувчилик санъат соҳасидаги изланишларингизга халал бермайдими?» деб савол берганимизда у шундай жавоб берди:

— Йўқ, аксинча, ёрдам беради. Ҳатто мен биология соҳасини санъат билан бир поғонага қўяман. Мен севадиган иккала соҳа доимо бир-бирини тўлдириб туради.

Эфир орқали ака-ука Давронжон ва Шуҳрат Қодировлар ижросида тез-тез янграётган «Инсон яшамоқдан толмасин», «Чўли ироқ», «Талқинчаи мустаҳзоди наво», «Жудо қилдинг» каби қўшиқлар ёш хонандалар келажагига умид туғдирди.

Қўшиқчилик — санъатнинг сермашаққат тури. Янги шеър топиш, унга монанд куй басталаш, устоз санъаткорлар билан ҳамкорликда ишлагандагина кутилган натижага эришиш мумкин. Ака-ука ижро этаётган ва янги тайёрлаётган қўшиқларнинг сўзларига эътибор бердим. Улар Жамол Камол, Эркин Воҳидов, Ғайратий, Ҳабиб Саъдулла, Назармат каби халқимиз севган шоирлар қаламига мансуб экан. «Бу шеърларга куй басталаб, бир сўз билан айтганда «жон бағишлаш»да, уни халққа етказишингизда кимлар сизларга кўмакдош бўлмоқда?» деган саволимизга Давронжондан бундай жавоб олдик:

— Қўшиқчилик изланишни, катта меҳнатни талаб этади. Бошқача қилиб айтганда менимча, шеър — устқурма, куй эса базис ҳисобланади. Уни тингловчига етказа билишнинг ўзи ҳам яна бир санъат. Агар биз қўшиқчиликда озгина бўлсада ютуққа эришган бўлсак, бунда «Ҳосил» халқ ашула ва рақс ансамблининг бадиий раҳбари Саидазим Қудратиллаевнинг ҳиссалари катта. Биз яна таниқли ижрочи, Ўзбекистон ССР халқ артисти Ориф Алимақсумовнинг уйларига тез-тез бориб, улардан талаффуз устида ишлашни ўрганяпмиз.

Ака-ука Қодировлар ўз тенгқурларидан Ғиёс Бойтоев, Зокиржон Ҳусанов, Муҳриддин Холиқов, Исмоил Ғуломов қўшиқларини ёқтиришади. Лекин ўзларининг бирон қўшиқларида уларга ўхшаб қолмасликка интилишади.

— Биласизми, — деди куюнчаклик билан Шуҳратжон, бизнинг оила санъатга ҳавасванд бўлгани учунми, оила даврасидаги кечки суҳбатимиз кўпинча қўшиқ ҳақида баҳсларга айланиб кетади. Ҳозирги ёшларимиз қизиқаётган баъзи бир енгил куй ва қўшиқлар, мен ўйлайманки, ўткинчи, ўн-ўн беш йил мобайнида унутилиб кетади. Менимча, шундай қўшиқлар инсонга маънавий озуқа бериш ўрнига, ёшлар тарбиясига ҳам салбий таъсир кўрсатади.

1987 йил ака-ука хонанда учун қувончли йил бўлди. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишлаб ўтказилган иккинчи халқ ижодиёти Бутуниттифоқ фестивалида бир оиладан 7 киши қатнашиб, фахрли иккинчи ўринни олишди. Ака-ука Қодировлар «Ҳосил» халқ ашула ва рақс ансамблига қатнашаётганларига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин улар шу қисқа муддатда оммавий руҳдаги қўшиқлар билан бирга классик қўшиқлардан ҳам ўрганишга улгуришди. Ҳозирги кунда «Наво» мақомининг мушкилотларини меҳр билан ижро этишга ҳаракат қилишмоқда. Шу билан бирга бастакор Қаҳрамон Комилов билан ҳамкорликда шоира Зулфиянинг «Дуторингни қўлга ол» шеъри билан янги қўшиқ яратишди.

— Келажакда ўзбек қўшиқчилик меросини бойитиш ниятидамиз, — дейишди ака-ука Даврон ва Шуҳрат Қодировлар.

Ниятларингиз йўлдошингиз бўлсин!

Муҳайё МИРСАИДОВА.

СУРАТДА: (ўнгдан чапга) ака-ука Даврон ва Шуҳрат Қодировлар.

Китоб жавонингизга

«Ёш гвардия»да чоп этилди

Комсомол ва ёшлар нашриёти ўз ўқувчиларига ўзбек ва қардош халқлар адабиёти вакилларининг бир нечта китобларини туҳфа этди.

⊙ Мирзо Улуғбекнинг фожиавий ҳаёти, оламшумул илмий ишлари жаҳон аҳлини ҳамон ҳайратга солиб келади.

Таниқли шарқшунос олим, профессор Бўрибой Аҳмедов ҳам буюк мунажжим ҳаёти ва ижодини ёритишга қўл уриб, илмий-бадиий эссе яратди. «Улуғбек» деб номланган, ширали тил билан ёзилган, илмий мушоҳадалар, далил ва асосларга бой ушбу китоб «Ажойиб кишилар ҳаётидан» туркумида чоп этилди.

⊙ Валентин Распутиннинг номи жаҳонга маълум ва машҳурдир. СССР Давлат мукофоти лауреати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони соҳиби адибнинг қисса ва романлари, ҳикоялари ўқувчилар орасида зўр муваффақият қозониб келади. Айниқса, ёзувчи қаламига мансуб «Ёнғин» қиссаси унга катта шуҳрат келтирди. Инсон маънавий олами кенг ва чуқур таҳлил қилинган бу асар ўзбек тилида Иброҳим Ғафуров таржимасида чоп этилди.

⊙ Сами Абдуқаҳҳор ўзбек китобхонлари орасида ўзининг ўнлаб ўткир ижтимоий мавзулардаги масаллари, ҳажвий шеърлари билан яхши танилган. Шоир кейинги йилларда насрга ҳам қўл уриб, талайгина ҳикоялар, қиссалар яратди. Уларнинг кўпчилиги муаллифнинг «Африкалик Тошкентбой» китобидан ўрин олган. Сами Абдуқаҳҳор ҳикояларининг ўзига хос томони шундаки, уларда муаллиф одамийлик, поклик, виждонийлик каби фазилатлар инсонга нечоғлик зарур эканлигини таъкидлайди, замондошларини ҳалол яшашга чақиради.

⊙ Ҳожи Аҳмарнинг «Якка-ма-якка» китоби ҳам Сами Абдуқаҳҳор қаламга олган долзарб мавзулардан баҳс юритади. Китоб мундарижасини ташкил қилган «Чоллар», «Омонат», «Трансцендент», «Ҳусн» каби ҳикояларда, «Энгр чашмаси» қиссасида (бу қисса асосида «Интеграл» бадиий фильми суратга олинган) ёшларнинг ҳаётда ўз ўрнини топиши учун курашлари ўз аксини топган.

Темур ЙЎЛДОШЕВ.

СУРАТЛАРДА ҲАЁТ НАФАСИ

М. Горький номидаги болалар маданият ва истироҳат боғининг кўргазмалар залида салкам бир ой давомида ҳаваскор сураткашларнинг ишлари намойиш этилди. Унда 64 нафар турли ёшдаги суратчининг асарлари санъат ихлосмандларига ҳавола этилди. Айниқса И. Комиловнинг «Момолар», Т. Коршуннинг «Йиллар», С. Ориповнинг «Болалар», Д. Прушкованинг «Ўртоқлар» ва Р. Тўлагановнинг «Довонда» суратлари кўпчиликка манзур бўлди.

Кўргазма фотографиянинг 150 йиллигига бағишланди.

Ортиқ МАХМАЮСУПОВ.

ТЕАТР МУАММОНИ ЎРТАГА ҚЎЙМОҚДА

Ҳамза номидаги Ленин орденли Ўзбек Давлат академик драма театри давомли гастроль сафари ва ёзги дам олишдан сўнг ўзининг янги мавсумини бошлади. Драматург Исроил Тўхтаев асари асосида саҳналаштирган «Тергов давом этади» спектакли унинг репертуаридаги янги спектаклдир. Пьеса қаҳрамони — ёш терговчи Тўхтасинов жамият олдидаги, ўз виждони олдидаги бурчини адо этишни талаб этадиган вазиятга тушиб қолади.

Жиноят содир этилиб, ёш аёл ҳалок бўлади. Тергов инкор этиб бўлмайдиган далиллар билан шаҳардаги таниқли врачнинг бунда айбдор эканлигини тасдиқлайди.

Спектаклни Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби М. Равшанов саҳналаштирган. Постановкачи рассом — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби У. Сайдалиев. Музикасини Т. Ворм басталаган.

СУРАТДА: спектаклдан бир кўриниш. Хидаров ролида С. Зиёмуҳамедов (чапда), Романенко ролида Ж. Зокиров.

А. Рисқиев сурати (ЎзТАГ).

«Оқшом» учун ёзилган

Жаннати мушук

«Ўйлаб топилмаган ҳикоялар»дан

БЕЧОРА мушук, нимагаям қайтиб келдинг-а ўша куни...

Биз «Шоҳимардон»да ўтирган эдик. Йўқ, Фарғона тарафдаги ҳақиқий Шоҳимардонда эмас, бирорта шу номдаги емак-ичмакхонада ҳам эмас, уйда, ҳовлимиздаги Шоҳимардонда эдик. Биз, тўғрироғи менинг ўзим ҳовлимизнинг шу бир парча жойини шу ном билан атардим. Бу — ўзи супрадеккина ер, лекин бир томондан ўғлим учун тикланган уйнинг томини бошқа иморатлардан бироз пастроқ қилиб қурилганию, чап — кўча томондаги дарвозамиз тепасида ёғоч панжарача ўрнатилганидан бу ердан қишин-ёзин ҳаво ғириллаб юриб турар, совуқ тушганда қизларим келинга: «Ҳой, болани бу ерда узоқ олиб турманг, шамоллайди», деб огоҳлантиришдан бўшамас, ёз бўлди дегунча кечқурун барча оила аъзоларимиз шу ерга чороёқ қўйиб овқатланишар, рўпарамиздаги куёвимизга қарашли айвонга ўрнатилган «ойнаи жаҳон»ни томоша қилардик. Чор-атрофи уйлар билан ўралган ҳовлининг дим жойларидан кўра бу ер ҳаркалай баҳаворроқ, тепадан юлдузлар ҳам кўриниб турарди, шу боисдан биз бу жойни — қўлбола «Шоҳимардон»имизни яхши кўрардик.

Оиламиз ҳийла катта (менинг таъбиримча— «колхоз»), учта қизимиз турмушга чиққан, шулардан биттаси биз билан яшайди, куёвимиз ҳам ўқиб, ҳам ишлайди, уларнинг бир қизу бир ўғиллари бор. Уйланган ўғлим, келиним ҳам шу ҳовлида туришар, уларнинг ҳам битта фарзандлари бор эди. Булардан ташқари яна бир ўғлим ва қизим биз билан, лекин улар анча бўй чўзиб қолишганидан бизга набиралар кўпроқ эрмак бўлишарди. Қизимнинг қизи — олдин дадаси қаёққа борамаn деса «дадажонлаб» оёғига ёпишиб оладиган, кейин-кейин эса анча эси кириб, ёқимли бўлиб қолган Дилдорайю, бир-бирлари билан дам жанжаллашиб, дам ярашадиган Сардору Нодирлар биз — «оппоқ дада» билан «ойижон»ларининг суюктойлари эдилар. Соддагина кенжа қизимиз Нигора уйимизнинг дастёри, «назорат»чиси эди.

Фақат кичик ўғлим — Асрор бошқачароқ чиққанди. У ҳийла индамас, серзардароқ эди. Мактабда ўқишлари-ку тузук, лекин гоҳ-гоҳ боши оғриб турар, шунданми «феъл»ли, хаёлпарастроқ эди. Шунинг учун у ҳушига келган ишни қилар, биз (кўпроқ онаси) унинг раъйига қарардик. Асрор ҳайвонот дунёсини яхши кўрар, ўзича турли режалар тузиб юрарди. Жуда ёшлигида бирор далароқ жойга чиққудек бўлсак бирорта типратиканними ё калтакесакними тутиб, уйга олиб кетиш пайидан бўлар, мен «Нима қиласан, ташла» деб қош чимирсам онаси: «Майли, қўйинг, қизиқибди-да», деб ёнини оларди. Мен ҳам «Ҳай боланинг шаҳти синмасин», деб индамасдим. У бир гал иккита тўтиқуш боқди, лекин нима бўлиб улардан биттаси учиб кетди, ёлғиз қолгани эса узоқ яшамади. Кейин сайроқи саъва боқувди, бир куни ҳовлидаги қафасидан ҳаккалар еб кетишибди. Ўғлимиз бунга анчагина қайғуриб юрди. Аммо ўғлимиз ҳамон табиату ҳайвонот шайдоси эди.

Шу ўғлим бир мушук боласини боқа бошлаганини кўриб, менинг яна жиним қўзиди. Томларимизда изғиб юрадиган ярим дайди мушуклардан биттаси уй ости ертўламизда болалабди. Мушук болалари сал кўзини очиши билан онаси битта-битталаб тишлаб қаёққаларгадир олиб кетибди, ўғлим эса биттасини олиб қолибди. Унинг муштдеккина мушук боласини сут бериб боқаётганини кўриб: «Э, бекор қилибсан онасидан ажратиб» деб койидим. Лекин энди кеч — орадан бир неча кун ўтган, она мушук ҳам «болам одамларнинг қўлида хор бўлмас», дегандек талама тақдирни қўйиб, кўринмай кетган эди.

Мен умуман мушук-кучукка ачиниб қарасам ҳам уларни боқиб, алоҳида силаб-сийпашга унчалик ҳушим йўқ эди. Бунинг сабаблари бор эди, албатта. Ёшлигимда Фарғонадаги ҳовлимизда ит ва мушукларимиз бўларди. Айниқса, Тўрткўз деган итим менга вафодор эди. Талабалик йилларим Тошкентдан боришимда қишлоққа кираверишда — канал бўйида «Тўрткўз!», «Тўрткўз!» деб чақирсам итгинам товушимни эшитибоқ бир овоз етгунчалик жойга ҳарсиллаб чопиб, менга пешвоз чиқарди. Раҳматлик дадам вафот этганида доимо сандалда унинг ёнида ётадиган тарғил мушугимизнинг «юм-юм» йиғлаганини ўз кўзим билан кўрганман. Шу-шу бўлдию, мен бошқа ит-мушукка меҳр қўйолмаганимданми уйда бу жонзотларни асрашга қарши эдим. Аммо кичик ўғлим боққан кулранг мушукча болалар билан ўйнашиб, у ёқдан-бу ёққа сакраб юрганини кўрсам индамай елка қисиб қўя қолардим. Мушукча ҳовлининг соясида ухлаб ётганини кўриб, «оббо, танлаган жойини... ишқилиб, бирор кор-ҳол бўлмасинда», деб қўйгандим. Кўнгил сезган экан-да ўшанда...

Бу орада ўғлимизнинг «мушукбоз»лиги ҳам ўтди шекилли, мушугига унча қарамай қўйди. У оч-наҳор, дайдиброқ юрадиган бўлди. Мушук болани набираларим Сардор билан Нодир тортқилашиб ўйнашар, жуда қийнаб юборишганда: «Ҳой, қўй, қийнама жониворни!» деб қичқиришардик. Кейин қизиму келиним ўз болаларига: «Ҳой мушук билан ўйнама, бургаси бор!» — дейдиган бўлишди. Куёвим ҳам бир неча марта «Анув мушукни қарангглар, ғиж-ғиж бурга-я!» — дейдиган бўлди. Мен ўғлимни «Бечора мушукни онасидан бекор ажратдинг, ўзи олиб кетарди, эркин юрарди», деб койидим ҳам. Хуллас, оиламиз йиғилиб ўғлимиз олдига талабнома қўйдик. Ўғил бола эмасми, мушукни ювиб-тарашни ўзига эп билмасдан ундан воз кечишни маъқул кўрди шекилли, бир куни поччаси иккаласи қопга солиб велосипедда узоқ бир жойга ташлаб келишибди. Аммо икки кун ўтиб, учинчисида ҳолдан тойган, озиб-тўзган мушукча яна уйимизда пайдо бўлди. Одамларнинг меҳрини озгина бўлса ҳам сезган махлуқ энди меҳрсиз яшай олмасди... Ўғлим ноилож уни ювиб-тараб қўйибди. Мушукча яна набираларим билан ўйнашиб, хоҳлаган жойда ухлаб — ҳовлимиздаги истиқоматини давом эттираверди. Бечора мушук... Нимагаям қайтиб келдинг-а, ўша куни...

Ўша куни кечқурун «Шоҳимардон»имизда узоқ ўтирдик. «Ойнаи жаҳон» бизни дунё воқеаларидан воқиф қилди. Айниқса, ўз юртимиз — Фарғона вилоятидаги воқеалардан афсусланиб, ўксиб ўрнимиздан турдик. Нимагадир машинамиз ҳам шундоққина ҳовлида қолиб кетган экан, мен «Жойига олиб кириб қўйинг», дедим. Куёвим рулга ўтирди, атиги уч қадамча орқага тисарилса бас, машина жойига кирарди, аммо у жойидан қўзғалиши билан қаердандир орқадан, ғилдираклар остидан жон ҳолатида «вағ-ғ-ғ!» деган овоз чиқди. «Тўхтанг!» деб бақирдим мен. Куёвим орқасига қарадию, кўзларини қўллари билан беркитди, ўғлим «Вой!» деб бақириб юборди. Не кўз билан кўрайликки, ғилдиракнинг шундай ёнида кулранг мушукчамиз питирлаб ётарди... У келиб-келиб ғилдиракнинг тагида ухлаб ётган экан...

Вой бечора мушук бола, бечора мушук бола! Одамларнинг меҳрига зор бўлиб келиб ўлим топган жонивор! Эҳ, сўқир тақдир, келиб-келиб шу бир мунгли-мушфиқ махлуқни қон қақшатдингми? Мен ичдан қанчалик изтироб чекмай — бари бефойда, дунёдаги энг бемаъни фожиалардан бири юз бериб бўлган эди...

...Бу воқеадан икки кун илгари — мушукчамиз қайтиб келганда набирам Дилдора уни меҳр билан силаб туриб фақат болалардагина бўладиган бегуноҳ кўзларини менга тикканча: «Оппоқ дада, мушугимизга нима деб от қўямиз, Жаннат десам майлими?» — деб сўраганди. Биз ухлаб қолган болаларга мушукчанинг аянчли тақдирини билдирмадик. Фақат Дилдора гоҳ-гоҳ: «И-е, нимага Жаннатимиз келмаяпти, а? Қаёққа кетдийкин?» деб сўраб қолади. Мен шунда: «Доно қизим, мушугинг чинданам жаннати эди, жаннатга кетди», — деб пешонасини силаб қўяман.

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

Муҳаррир Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Қурилишни ташкил этиш, механизациялаш ва унга техника ёрдами кўрсатиш марказий илмий-тадқиқот ва лойиҳа-экспериментал институтининг

УРТА ОСИЁ ФИЛИАЛИ

лабораториялар бўйича

ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Мудир, илмий ходим, кичик илмий ходим (қурилиш материаллари ва буюмлари ихтисоси бўйича); махсус қовуштирувчи материаллар ва бетонлар;

катта илмий ходим, илмий ходим, етакчи илмий ходим, кичик илмий ходим («қурилиш материаллари ва буюмлари» ихтисоси бўйича); монолит ва йирик панелли уйсозлик технологиясини такомиллаштириш.

Конкурсда илмий даражага ёки иш тажрибасига эга бўлган мазкур соҳа мутахассисликлари иштирок эта оладилар.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб 15 кун.

Ариза ва ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 700060. Тошкент шаҳри, Лоҳутий кўчаси, 42-уй.

Ташкилотлар, алоҳида бўлинмаларнинг раҳбарлари ва мутахассислар диққатига!

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси «КИБЕРНЕТИКА» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг ҳисоблаш маркази бўлган

КИБЕРНЕТИКА ИНСТИТУТИ

25 сентябрдан бошлаб

«Тасвирга автомат суръатда ишлов бериш» ихтисоси бўйича тайёрлов ва малака ошириш

УЧ ОЙЛИК КУРСЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТАДИ

Тингловчилар замонавий ҳисоблаш техникаси ёрдамида таълим оладилар, амалий математика методларини эгаллайдилар, аниқ соҳаларда тасвирларга ишлов бериш, уларни таҳлил этиш ва идора қилишда алгоритмлар методларини тадқиқ этиш, ишлаб чиқиш ва қўлланиш бўйича лаборатория практикумини ўтайдилар.

Таълим асосий ишдан ажралмаган ҳолда олиб борилади, курсларни тамомлагач, тингловчилар хўжалик шартномасига кўра тегишли иш ва Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳисоблаш маркази бўлган Кибернетика институти ҳузуридаги «Тасвир» кооперативида иш ўрни билан таъминланадилар.

Суҳбатга математиклар, математик-амалиётчилар, СМ сериясидаги ЭҲМда иш тажрибасига эга бўлган программистлар таклиф этиладилар.

Мурожаат учун телефон — 62-71-75.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

«Амалий математика» ихтисоси бўйича

КЕЧКИ КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Курсларга қабул қилинган кишилар амалий математика, табиий-илмий ва гуманитар вазифаларни математик моделлаштириш бўйича тегишлича билим оладилар, ЭҲМдан фойдаланиш малакасини оширадилар, шу жумладан шахсий ЭҲМ да ўз иш жойида ишлашни муфассал ўрганадилар.

Табиий фанлар мутахассислари учун ва айни бир пайтда гуманитар соҳаларнинг мутахассислари учун ҳам группалар ташкил этиш режалаштирилмоқда.

Курсларни тамомлаган кишилар диплом оладилар.

Справкалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Студентлар шаҳарчаси, амалий математика ва механика факультети, 209 «А» хона. Телефон — 46-02-38.

ДИҚҚАТ!

СИЗ 179-ЯНГИ САРТАРОШХОНАГА ТАШРИФ БУЮРСАНГИЗ

У ердан сочингизни чиройли ва ўзига хос ҳусндор қилиб турмаклаб чиқасиз.

Сизларга бу ерда эркаклар ва аёллар маникюр-косметика заллари хизматидан фойдаланишни ҳам тавсия этамиз.

Сартарошхонада сиз ўз болаларингизнинг сочини ҳам олдиришингиз мумкин.

Сартарошхона танаффуссиз ва дам олиш кунисиз эрталаб соат 8.00 дан кеч соат 22.00 гача очиқ.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Қизил Шарқ массиви, маиший хизмат уйи (29, 94-автобуслар; 11, 23-троллейбусларнинг «Алгоритм» заводи» бекати).

Сартарошлик хизмати комбинати.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

АКТЮБИНСК ГЎШТ КОМБИНАТИГА

(Актюбинск шаҳри, Қозоғистон ССР)

мол сўювчилар, терини ошлаш цехи ишчилари, юк ташувчилар,

Шартнома муддати — 1—3 ой, ишга кирувчининг хоҳишига кўра шартнома муддати узайтирилиши ҳам мумкин.

Меҳнатга ишбай-мукофот тарзида ҳақ тўланади.

Ишчилар ётоқхона ва имтиёзли овқат билан таъминланадилар. Меҳнат шартномаси тузган кишиларга темир йўл орқали манзилга етиб олиш йўл харажатлари, йўлда бўлинган вақт учун суткалик ҳақ берилади.

Справкалар ва шартномалар тузиш учун қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Космонавтлар проспекти, 66-уй ёки Т. Шевченко кўчаси, 64-уй, шунингдек район Советлари ижроия комитетлари ҳузуридаги аҳолини ишга жойлаштириш район бўлимлари.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ТЕЛЕГРАФ—ТЕЛЕФОН СТАНЦИЯСИ

Шаҳарлараро автомат-телефон алоқасининг янги йўналишлари, справка хизмати номерларидаги ўзгаришлар, станция кўрсатаётган қўшимча пулли хизматлар, шаҳарлараро ва халқаро сўзлашувларга ҳақ тўлаш қоидалари ҳақида, шунингдек турли сўзлашувларга буюртмалар ва телеграммалар қабул қиладиган телефонларнинг номерларини

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

ШАҲАРЛАРАРО АВТОМАТ-ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИНИНГ ЯНГИ ЙЎНАЛИШЛАРИ

ҚОЗОҒИСТОН ССР ВА ҚИРҒИЗИСТОН ССР БЎЙИЧА:

ПЕТРОПАВЛОВСК (Қозоғистон) — код 31522+5 рақамли номер..

— код 3152+6 рақамли номер.

— справкалар бюроси 36-21-21;
ПРЖЕВАЛЬСК — код 3-19-22, справкалар бюроси 2-07-77;.

КАИНДИ (Фрунзе области) — код 3-31-37

ТОЖИКИСТОН ССР БЎЙИЧА:

ЖИЛИКЎЛ — код 3-77-48;
ПАНЖИКЕНТ — 3-77-75;
ЛЕНИНГРАД — 3-77-18-00;
ҲОВАЛИНГ — 3-77-17-00;

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ АНДИЖОН ОБЛАСТИ БЎЙИЧА:

ОЛТИНКЎЛ — код 3-74-35, справкалар бюроси 4-62-22;
ОҚОЛТИН — код 3-74-76, справкалар бюроси 1-12-22;
БАЛИҚЧИ — код 3-74-32, справкалар бюроси 1-12-22;

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ СИРДАРЁ ОБЛАСТИ БЎЙИЧА:

ЯНГИҚИШЛОҚ — код 372-45;
Қашқадарё области бўйича:
ЯНГИ МИРИШКОР — код 3-75-65:

ЧОРЖЎЙ ОБЛАСТИ БЎЙИЧА:

ДАРХОНОТА — код 3-78-45, справкалар бюроси 5-52-22;
ДЕНОВ — код 3-78-46, справкалар бюроси 5-42-22;
ҚОРАБЕКОВУЛ — 3-78-43, справкалар бюроси 2-22-22;

САКАР — 3-78-49, справкалар бюроси 5-42-22;
САЁТ — 3-78-47, справкалар бюроси 3-51-11;
ФАРОБ — 3-78-48, справкалар бюроси 5-42-22;
ХОЛОЧ — 3-78-41, справкалар бюроси 2-12-22;

ХЎЖАМБОС — 3-78-42, справкалар бюроси 5-52-22;
ЧОРШАНГА — 3-78-40.

ҚУЙИДАГИ ЙЎНАЛИШЛАР СПРАВКА ХИЗМАТИНИНГ ТЕЛЕФОН НОМЕРЛАРИ:

ОЛМАОТА — 9-90-91-11
ВОРОШИЛОВГРАД — 9-90-91-11
ИВАНОВО — 9-90-91-11
КУЙБИШЕВ — 9-90-91-11
ТУЛА — 25-84-03.

ВОЛОГДА ОБЛАСТИ БЎЙИЧА:
ВОЖЕГА — 2-12-22
НИКОЛЬСК — 2-22-22
ТОТЬМА — 2-25-31, 2-11-66

КАЛИНИН ОБЛАСТИ БЎЙИЧА:

НЕЛИДОВО — 3-22-22.
КОСТРОМА ОБЛАСТИ БЎЙИЧА:
МАНТУРОВО — 72-22
ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ БЎЙИЧА:
БЕКОБОД — 22-22

ШАҲАРЛАРАРО ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИДАН ФОЙДАЛАНГАНДА КЎРСАТИЛАДИГАН ҚЎШИМЧА ПУЛЛИ ХИЗМАТЛАР

Телеграф-телефон станцияси қуйидаги хизматларни кўрсатиши мумкин:

Чақирилаётган абонентни чақираётган абонентнинг буюртма бўйича хабардор қилиб сўзлашишдан бош тортаётганлиги ҳақида огоҳ қилиши;

буюртма бўйича хабардор қилиб сўзлашув адресини (чақирилаётган абонентнинг илтимосига кўра) бирор телефон номерига ёки сўзлашув пунктига ўзгартириши;

абонентни хабар қилинган беш номердан бири орқали чақириши;

буюртмада чақирилаётган шахс ким эканлигини кўрсатмаган ҳолда чақирилувчи абонентни сўзлашув вақти ҳақида огоҳ қилиши;

чақирилаётган муайян шахсни сўзлашув вақти ҳақида огоҳлантириши;

сўзлашув мавзуини кўрсатган ҳолда сўзлашув вақти ҳақида огоҳлантириши;

абонент номидан гаплашиши;

аниқ бир шахсни (фамилияси, лавозими бўйича) телефонга чақириши;

чақирилувчи абонентни уйига бориб, унинг гаплашиш учун сўзлашув пунктига ёки чақирилаётган абонент номерини кўрсатган телефонга чақирилаётганлиги ҳақида хабардор қилиши;

гаплашиш учун маълум бир вақтда алоқани таъминлаши;

чақирилаётган абонентни уни хабардор қилиб сўзлашувга таклиф этишаётгани ҳақида огоҳ қилиши;

бошқа шаҳардаги абонентнинг телефон номери ҳақидаги маълумотларни билиб бериши.

Кўрсатилган ана шу хизматларнинг ҳар бири учун 1 минут сўзлашув қийматига тенг ҳақ олинади.

ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ ШАҲАРЛАРАРО СЎЗЛАШУВНИНГ ҲАР БИР МИНУТИ УЧУН ОДДИЙ ТАРИФ БЎЙИЧА УНДИРИЛАДИГАН ҲАҚ

Бу ҳақ масофанинг катта-кичиклигига кўра қуйидагича:

100 километргача — 5 тийин.

101 километрдан 600 километргача — 15 тийин.

601 километрдан 1200 километргача 25 тийин.

1201 километрдан 3000 километргача — 30 тийин.

3001 километрдан 4000 километргача — 35 тийин.

4001 километрдан 5000 километргача — 40 тийин.

5001 километрдан 6000 километргача 45 тийин.
6001 километрдан 7000 километргача — 50 тийин.
7001 километрдан 8000 километргача — 55 тийин.
8000 километрдан олиси — 60 тийин.

Сўзлашувга шошилинч тариф бўйича ҳам буюртма бериш мумкин.

Шошилинч тариф бўйича буюртма берилган шаҳарлараро сўзлашув уч баравар, халқаро сўзлашув икки баравар қиммат туради.

Буюртмалар хизмати имкон яратиб берган шаҳарлараро ва халқаро сўзлашувлар 3 минутдан кам давом этган тақдирда, 3 минутли сўзлашув миқдоридан келиб чиқиб ҳақ тўланади. Агарда автомат алоқасидан фойдаланса, ҳақ ҳар бир минут учун тўланади, тўлиқсиз минутлар учун тўлиқ минут сифатида ҳақ олинади.

Иш кунлари соат 18.00 дан 24.00 гача, дам олиш кунлари ва байрам кунлари соат 00.00 дан 07.00 гача автомат алоқа орқали сўзлашувларга имтиёзли тариф бўйича ҳақ тўланади. Имтиёзли тариф оддий тарифнинг 75 фоизини ташкил этади.

БУЮРТМАЛАР ХИЗМАТИНИНГ ТЕЛЕФОН НОМЕРЛАРИ

44-39-31—«8» рақами орқали алоқага чиқиш ёки бошқа шаҳар билан боғланиш (алоқа автоматидан фойдаланган ҳолларда) имкони бўлмаган тақдирда буюртмалар бериш учун;

07—автомат алоқа ишламайдиган йўналишлар бўйича шаҳарлараро сўзлашувга буюртмалар бериш учун, маълумотлар олиш учун телефон 007;

44-09-11, 44-23-05 — халқаро сўзлашувларга буюртмалар бериш учун;

44-08-13, 44-09-12 — олдиндан огоҳлантириш йўли билан шаҳарлараро сўзлашувларга буюртма бериш учун (бу ҳолда чақирилаётган абонентнинг почта индекси ва адреси кўрсатилиши лозим);

44-39-21, 44-50-58 —мамлакатимиз аҳоли пунктларига барча турдаги ТЕЛЕГРАММАЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ учун (телеграф орқали пул ўтказиш ва «тасдиқланган» телеграммалар бундан мустасно) — куну тун ишлайди.

Тошкент телеграф-телефон станцияси

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармонияси

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

3, 4 октябрь соат 19.00 да

М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ СОЛИСТИ

Нуриддин ҲАЙДАРОВ

КОНЦЕРТИ

Программани артист — **Ўткир СИДДИҚОВ** олиб боради.

Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Тошкент шаҳридаги янгитдан очилаётган

«ИНТУРИСТ» МЕҲМОНХОНАСИГА

официант касби бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШ

МУДДАТИ 1989 ЙИЛ 30 СЕНТЯБРГАЧА УЗАЙТИРИЛАДИ

Официантлар тайёрлаш Тошкент шаҳридаги 24-ўрта ҳунар-техника базасида амалга оширилади.

Ўқишга Совет Армияси сафларида хизмат муддатини ўтаган 30 ёшгача бўлган эркаклар қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 1 йилу 10 ой.

24-ўрта ҳунар-техника билим юрти директори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжат, медицина справкаси (086/У форма), 4 дона фотосурат (3х4).

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Совет кўчаси, 2-уй, СССР Госкоминтурист бўлимининг кадрлар бўлими, 17, 18-хона (метронинг «Октябрь инқилоби» станцияси). Телефонлар — 33-80-68, 33-20-22.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 26/IX да **Зебуннисо** (19.00), 27/IX да **Қуёшга таъзим қил** (19.00), 28 /IX да **Отелло** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/IX да **Курорт** (19.30), 27/IX да **Олтин девор** (19.30), 28/IX да **Нажот истаб** (19.30).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА 25/IX да **Нурхон** (19.30), 28/IX да **Паранжи сирлари** (19.30).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА 26/IX да **Сўнаётган юлдузлар,** (19.00), 27/IX да **Келинлар қўзғолони** (19.00), 28/IX да **Парвона** (19.00).

Кино

25 СЕНТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

САНЪАТ САРОЙИ — **«Қўғирчоқ»** (16, 18.30, 20.40); **«Уйна, ўйна»** (17, 19.30).

ИСКРА — **«Дастлабки юз йил қийин кечади»** (17, 20.00).

ДРУЖБА — **«Стадиондаги тентаклар», «Шарло» Испанияда»** (17, 20, 20.40).

ВЛКСМ 30 ЙИЛЛИГИ — **«Худонинг балоси»** (жуфт соатларда).

ВОСТОК — **«Уолл-стрит»** (16, 18.30, 21.00).

ЛИСУНОВ НОМЛИ — **«Ёввойи қалб»** (тоқ соатларда).

ВАТАН — **«Интерқиз»** (16, 18.30, 20.40).

ЧАЙКА — **«Қўғирчоқ»** (16, (18.30, 20.40).

МОСКВА — **«Интерқиз»** (16, 18, 20.40).

ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ — **«Интерқиз»** (16, 18.30, 21.00).

26 СЕНТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

САНЪАТ САРОЙИ — **«Қўғирчоқ»** (11, 13.30, 16, 18.30, 20.40); **«Уйна, ўйна»** (12, 14.30, 17, 19.30).

ИСКРА — **«Дастлабки юз йил қийин кечади»** (11.30, 14, 17, 20.00).

ДРУЖБА — **«Стадиондаги тентаклар», «Шарло» Испанияда»** (11, 14, 17, 20, 12, 15, 18, 20.40).

ВЛКСМ 30 ЙИЛЛИГИ — **«Худонинг балоси»** (жуфт соатларда).

ВОСТОК — **«Уолл-стрит»** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

ЛИСУНОВ НОМЛИ — **«Ёввойи қалб»** (тоқ соатларда).

ВАТАН — **«Интерқиз»** (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

ЧАЙКА — **«Қўғирчоқ»** (11, 13.30, 16, 18.30, 20.40):

МОСКВА — **«Интерқиз»** (11, 13.30, 16, 18, 20.40).

ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ — **«Интерқиз»** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

КИТОБСЕВАРЛАР ДИҚҚАТИГА!

30 сентябрь соат 10.00 да

1, 2-МАГАЗИНЛАР ВА АКАДЕМИК КИТОБЛАР УЙИДА

Н. М. Карамзиннинг **асарлар тўплами, «Россия давлати тарихи» китобига,** 12 томлик. Бай пули —4 сўм.

Тит Ливийнинг **«Рим тарихи»** китобига, 3 томлик. Бай пули — 3 сўм.

ОБУНА ЎТКАЗИЛАДИ

Магазинларнинг адреслари:

1-магазин — Ленин кўчаси, 73-уй. «Академкнига».

2-магазин — Ш. Руставели кўчаси 43-уй, «Академкнига».

Академик китоблар уйи — Фучик кўчаси, 1-уй. «Академкнига».

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ КОМЕДИЯ ТЕАТРИ

(оперетта театри)

администратор ва билетлар тарқатиш бўйича вакиллар вакант вазифаларига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Мурожаат учун телефонлар — 77-86-11, 77-85-92.

Қашқадарё область, Ульянов районидаги 20-ўрта ҳунар-техника билим юрти томонидан **Полвонов Панжи Пардаевич** номига берилган А-333498 номерли йўқолган ДИПЛОМ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент область, Ўрта Чирчиқ районидаги 52-ўрта мактаб томонидан **Абдураҳмонов Ахрорходжа Юлдашевич** номига берилган 950887 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент областининг Тошкент районидаги хўжалик ҳисобидаги «Тошкент» агрофирма» савдо корхонасига қарашли Ўзбекистон ССР давлат агросаноат комитетининг «Тошкент» агрофирмаси ҳузуридаги Хўжалик ҳисобидаги савдо-тайёрлов корхонасининг йўқолган

ДУМАЛОҚ МУҲРИ
(оттиски билан)

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«ПАХТАКОР» МАРКАЗИЙ СТАДИОНИДА

25 сентябрь соат 18.00 да

СССР 52-биринчилиги учун

«ПАХТАКОР» (Тошкент) —**«СПАРТАК»** (Оржоникидзе)

1-лига командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Танаффус вақтида—спорт-буюм лотереяси ўйналади.

Лотерея билетларининг серия номерлари 038000 дан 040000 гача.

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг аҳолига хизмат кўрсатиш бошқармаси коллективи бошқарма бошлиғи Ҳ. А. Расуловга опаси **Хайриниса КОМИЛОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг нашриёти коллективи муқова цехининг ходими Ш. Пўлатовга акаси **Хабибулла ПУЛАТОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент қишлоқ хўжалик техникуми коллективи техникумнинг ўқитувчиси **Эркин МАВЛОНОВ**нинг вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги —32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54-15; «Ташкентская неделя» рекламалар илова — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.